

KELET-BÉKÉS TURISZTIKAI ÚTIKALAUZ

Turisztikai érdekességek és
láttnivalók a békési határvidéken

Tisztelt Olvasó! Kedves Barátom!

A kelet-békési térség Magyarország egy rendkívül sajátos térsége. A korábbi évszázadokban az ország közepéből Trianon után az ország határ-, és peremvidéke lett, kialakulva ezzel az az elszigeteltség, ami mind gazdaságilag, mind a közlekedési infrastruktúrában, vagy akár lakosságának csökkenő és több helyen erősen fogyatkozó létszámában mutatkozott, mutatkozik meg.

Ugyanakkor szokás azt is mondani, hogy ami sokszor hátrány, abból akár előnyt is lehet kovácsolni. A perifériává válásnak ugyanis nem csak negatív következményei lehetnek, hanem akár pozitív hatásai is, mondjuk akár a természeti környezet épségének nagyobb fokú fennmaradása is.

Sem a nagyobb fokú iparosodás, sem az ebből kifolyólag nagyobb mértékű urbanizáció nem gyakorolt romboló, negatív hatást a térségben igen nagy területen és jó állapotban megtalálható természeti és épített környezetre nézve.

Egy korábbi kiadványunkban összegyűjtöttük és bemutattuk azokat a civil szervezeteket, amelyek ebben a térségben tevékenykednek közösségükért és hozzáteszik mindazt a munkát, amitől falvaink, városaink színesebbek, élhetőbbek lesznek.

Ezen kiadványunk célja az, hogy számba vegyünk a térség településein mindazt az épített környezeti és természeti értéket, amelyek páratlan értéket jelentenek hazai viszonylatban és mely értékekre tudatosan építhetünk a jövőben stratégiát és turisztikai programokat, attrakciókat.

Kiadványunkat nem csak a térségbe látogató vendégeknek ajánljuk, hanem mindazoknak, akik ebben a térségben élik mindennapjaikat, ezáltal is erősítve a helyi identitást, és büszkeséget környezetünkre, adottságainkra. A hétköznapi rohanásban álljunk meg néha, vegyük észre mennyi érték vesz körbe bennünket. Zárószóként idézzem a térség mottóját: „A szépség csodálható, a történelem kézzel fogható.” Élünk vele!

Alt Norbert
elnök

*Kelet-békési Területfejlesztési
Társadalmi Innovációs Egyesület*

Tartalomjegyzék

Bélmegyer 6.

Biharugra 9.

Doboz 17.

Elek 22.

Füzesgyarmat 26.

Geszt 33.

Gyula 37.

Körösnagyharsány 48.

Körösújfalú 52.

Kötegyán 56.

Méhkerék 59.

Mezőgyán 63.

Okány 66.

Sarkad	69.
Sarkadkeresztúr	73.
Szeghalom	76.
Tarhos	80.
Újszalonta	84.
Vésztő	88.
Zsadány	92.
Helytörténeti sztorik, érdekességek	95.
TOP 3 természeti érték	117.
Polgármesteri hivatalok	121.
Éttermek	123.
Horgászparadicsom	136.

BÉKÉSCSABA

Bélmegyer

Bélmegyer község a Dél-Alföldi régióban, Békés vármegyében, a Békési járásban található. A megye középső részén fekszik, Békéscsabától mintegy 25 kilométerre. Szomszédai Vésztő, Tarhos, Békés, Mezőberény és Körösladány. Természetföldrajzi szempontból a Körös menti sík északi peremén, a Kis-Sárrét déli szomszédságában terül el.

A település kelet–nyugati irányban a 4237-es úton közelíthető meg, közúti közlekedését a Volánbusz járatai biztosítják. Vasútvonal nem érinti, a legközelebbi vasútállomás Vésztőn található. A környék már a honfoglalás idején is lakott volt, a Megyer törzs szállásterületeként.

Bélmegyer neve írásos forrásokban először 1346-ban szerepel Meger alakban. A mai település 1946-ban alakult ki. Nevében a „Bél” előtag a belső fekvésre, a „megyer” utótag a Megyer törzs jelenlétére utal.

A község határában, a Gereblyés-pusztán juhászkodott 1920 és 1924 között Sinka István, a „fekete bojtár” költő.

Természeti és épített látnivalók

Bélmegyer közigazgatási területének jelentős része természetvédelmi oltalom alatt áll, a Körös– Maros Nemzeti Park részeként. A védett területek ritka növényes állatfajoknak adnak otthont, köztük a fátyolos nőszirmonak, a sziki kocsordnak és a nagy szikibagoly lepkének. A környéken gazdag madárvilág figyelhető meg.

A település közelében található a 250–300 éves fehér fűzfa, az úgynevezett „Öreg hölgy”, amely helyi természeti emlék.

Bélmegyer határában áll a fáspusztai Wenckheim-vadászkastély, amelyet Wenckheim Béla építtetett Ybl Miklós tervei alapján. A romantikus stílusú, téglából épült kastély ma nem látogatható, csak kívülről tekinthető meg. Szintén jelentős épített emlék a 19. században emelt, műemléki védettségű Kárász-vadászkastély, amely látogatható.

BIHARUGRA

Biharugra

Biharugra Békés vármegye északkeleti peremén fekszik, a Kis-Sárrét keleti részén, a Sebes-Körös egyik holtágának közelében. Legjelentősebb természeti értéke a Biharugrai-halastavak összefüggő tórendszere, amely a település és az országhatár között húzódik, és országos jelentőségű élőhelynek számít.

Szomszédos települései Körösszakál, Körösnagyharsány, Geszt, Zsadány, Komádi és Magyarhomorog, keleti és délkeleti irányban pedig Románia határolja. A legközelebbi város Komádi, amely közelebb fekszik Biharugrához, mint a járási központ, Sarkad; Biharkeresztes szintén könnyen elérhető.

A településen a Körösszakált Zsadánnyal összekötő 4216-os út halad át, vasúti összeköttetéssel nem rendelkezik, a legközelebbi vasútállomás Okányban található.

A középkorban Biharugra területén több kisebb település is létezett, köztük Peszere, Peterd, Nagyugra, Kisugra és Monostorugra. Ezek a 12. század elején alakultak ki, ám a tatárjárás során elpusztultak és elnéptelenedtek.

A földeket IV. Béla király vitézei között osztotta szét, majd a birtokok Danela, később fiai tulajdonába kerültek. A későbbi évszázadokban a területek feldarabolódtak, de meghatározó szerepük az Ugrai család leszármazottainak maradt..

A török hódoltság idején Biharugra vidéke súlyos pusztításokat szenvedett. Gyula várának 1566-os elfoglalása után a terület török fennhatóság alá került, majd az 1598-as és az 1660-as hadjáratok során a környék települései elnéptelenedtek. A török uralom megszűnése után az Ugray család tért vissza, gazdaságaik megerősödtek, a lakosság főként mezőgazdasági munkából élt. A jobbágyszabadítást követő birtokvitákat egy 1858-as per zárta le, amelyet Bölöny Sándor rendezett.

A 19. század elejétől zsidó családok is éltek a településen; az 1860-as években hitközséget alapítottak, létszámuk 1870-ben 54 fő volt. Az Erzsébet utcában imaházat építettek, ám a trianoni békeszerződés után közösségük fokozatosan elköltözött.

A második világháború idején harcok zajlottak Biharugra térségében, több épület megsérült, és hat helyi lakost deportáltak. A háborút követően megindult az újjáépítés, tíz év alatt hetven új ház épült, ugyanakkor elpusztult a Bölöny család szilaspusztai kastélya. Az első termelőszövetkezet 1951-ben alakult meg, majd 1959-ben létrejött a Felszabadult Föld Termelőszövetkezet, amely később a Szabó Pál nevet vette fel.

Bihari Madárvárta

A Kis-Sárrét Békés megye egyik legváltozatosabb, mégis kevésbé ismert tájegysége, ahol mocsarak, erdők, rétek, holtágak és szikes gyepek alkotnak különleges mozaikot. Ebben a természeti környezetben hozták létre a 20. század közepén az ország második legnagyobb halastórendszerét, a Biharugrai és Begécsi-halastavakat. A terület rendkívül gazdag növényes állatvilága egész évben vonzza a természetkedvelő látogatókat.

A 2007-ben megnyitott Bihari Madárvárta Biharugrán található, és iskolai csoportok, családok, valamint turisták számára kínál szálláslehetőséget és szervezett programokat. Az egész évben működő létesítményt a Körös-Maros Nemzeti Park Igazgatóság üzemelteti, és férőhelyeit tekintve a térség legnagyobb befogadóképességű szálláshelye.

A Madárvárta a település központjától körülbelül három kilométerre, burkolt úton közelíthető meg. Nyugodt, zavartalan természeti környezete ideálissá teszi erdei iskolák, nyári táborok, valamint családi és baráti rendezvények számára.

A közösségi épület 90 négyzetméteres nagyterme előadások és foglalkozások lebonyolítására alkalmas, a hozzá tartozó melegítőkonyha pedig az étkeztetést is lehetővé teszi. A fedett terasz kiváló helyszínt biztosít szabadtéri közösségi programokhoz. Az épület korszerű oktatástechnikai eszközökkel felszerelt.

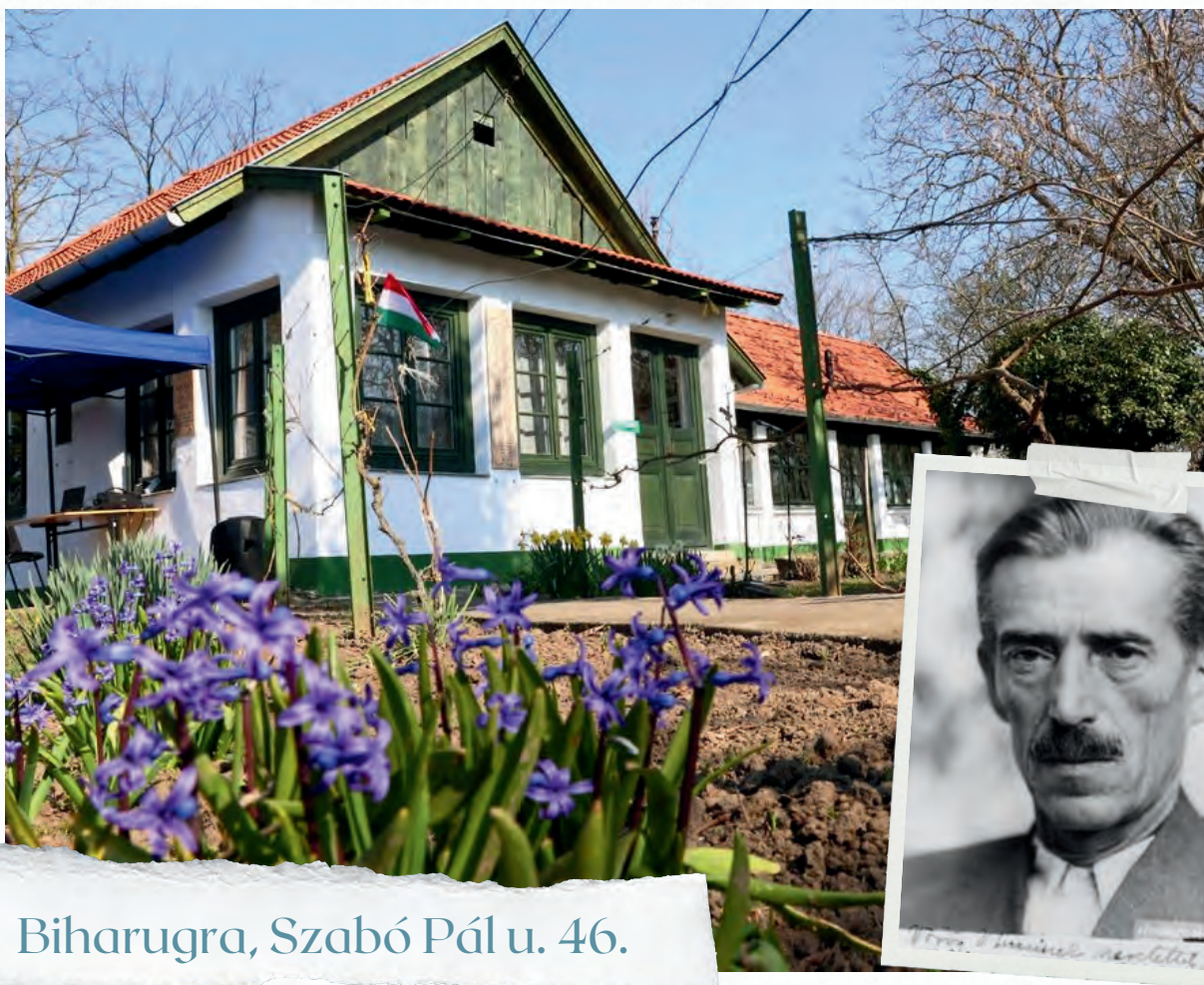
A szállásépület összesen 43 fő elhelyezésére alkalmas, emellett további 40 fő részére sátorozási lehetőség is biztosított. Igény esetén étkezés rendelhető. A kertben kemence, tűzrakóhely és bográcsok állnak rendelkezésre, valamint kerékpárkölcsönzés is elérhető. A közel két kilométer hosszú Sző- réti tanösvény a Madárvártától indul és ide tér vissza, végigvezetve a látogatót a fokozottan védett élőhelyek legszebb részein.

Szabó Pál Irodalmi Emlékház

Biharugra legismertebb szülötte Szabó Pál író, aki 1893-ban született. Szülőháza már 1790-ben állt, később maga az író bővítette kőműves munkával. A ház napfényes verandája, amely Szabó Pál kedvelt alkotóhelye volt, ma is eredeti formájában látható.

Az emlékházat az író leánya, Mikitáné Szabó Erzsébet – írói nevén Bertalan Ágnes – alapította. Az intézmény 1973 óta fogadja a látogatókat, akik itt megismerhetik Szabó Pál életét, munkásságát, és tiszteleghetnek emléke előtt.

Biharugra, Szabó Pál u. 46.

Hősi emlékmű

A település temploma előtt álló emlékmű Biharugra hősi halottainak és áldozatainak állít emléket. Megörökíti az első és a második világháborúban elesettek, valamint az 1956-os forradalom és szabadságharc áldozatainak nevét.

Az emlékmű eredetileg az első világháború hőseinek tiszteletére készült, majd az 1930-as években országzászlóval bővült. Később a második világháború áldozatainak emléktáblája is helyet kapott rajta.

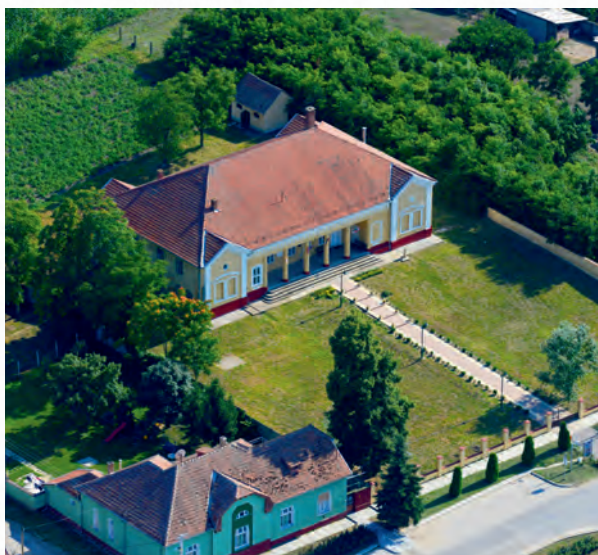
A két emlékműrész között áll az 1956-ban elesett Hódos Sándor emlékét őrző klinkertéglával borított oszlop, egyszerű emléktáblával. Ennek pontos felállítási ideje nem ismert. Az emlékművet az évek során átalakították, majd 2012. július 29-én avatták fel a Hódos Sándor honvéd főhadnagy emlékére készült új emlékrészt.

Ekkor kerültek fel az első és második világháborús emlékműre a bronzból készült, Trianonra utaló szétszakított Nagy-Magyarország domborműve, valamint a magyar címer. Ezek a jelképek korábban festett formában szerepeltek az emlékművön, akárcsak a „Nem, nem, soha!” felirat.

Bölöny-kúria

A Bölöny-kúria egy klasszicista stílusú, magas oszlopos épület, amelyet tágas udvar vesz körül. A 19. század második felében romantikus stílusjegyekkel alakították át, így mai formája több építészeti korszakot is tükröz. Az épület napjainkban helyi rendezvényeknek ad otthont, központi elhelyezkedése miatt könnyen megközelíthető. Felújítása és állagmegóvása jelenleg is folyamatban van. A kúria Biharugra főutcáján, az Erzsébet utca és a Körösszakál irányába vezető Bölönyi utca kereszteződésében található. Az 1860-as években épült épület jelenleg csak kívülről tekinthető meg.

DOBOZ

Doboz

Doboz a Kettős-Körös és a Sebes-Körös által formált Körös menti síkságon fekszik, a szanazugi öszszefolyás közelében, attól mintegy öt kilométerre. Szomszédos települései északon Tarhos, keleten Sarkad, délen Gyula, délnyugaton Gerla (Békéscsaba városrésze), északnyugaton pedig Békés.

A községen észak–déli irányban halad át a Szeghalmat Gyulával összekötő 4234-es számú út, amely a település legfontosabb közúti kapcsolata. Ezen keresztül érhető el a 47-es és a 44-es főút is. Békéscsabával a 4239-es, Sarkaddal pedig a 4244-es út biztosít összeköttetést. Vasútvonal nem érinti a települést, a legközelebbi jelentősebb vasútállomás Gyulán található.

Doboz ősi magyar település, amely hajdan mocsaras, tölgyerdőkkel övezett területen feküdt. A középkorban – Szent István királytól II. András uralkodásáig – királyi sertéshizlaló hely volt, majd több nemesi család, köztük a Huszt, Pázmán és Aba család birtokába került. A 16. században a terület a koronára szállt vissza, a 17. században pedig a Veres család tulajdonába került.

A 18. században a fellázadt rác csapatok kifosztották a falut. Később a Wenckheim család birtokközpontja lett, kastélyuk épülete ma általános iskolaként működik. Az épületet a 19. század második felében Ybl Miklós tervei alapján alakították ki.

A település nevének eredete máig vitatott. Az egyik legelfogadottabb magyarázat szerint a „Doboz” elnevezés a szláv „dub” szóból származik, amely tölgyet, tölgyerdőt jelent, utalva a környék egykori erdős jellegére.

Református templom

A dobozi református templom műemlék jellegű épület, amely különösen értékes, kézi faragású tölgyfa berendezéséről ismert. Az 1912-ben készült orgona műemléki védelem alatt áll. Az épület külső falait íves záródású falfülkék díszítik, amelyek egyedi megjelenést kölcsönöznek a templomnak.

Wenckheim-kápolna és kriptá

A kastélypark legmagasabb pontján építtette fel gróf Wenckheim Dénes a környék egyik legjelentősebb építészeti emlékét, a Wenckheim-kápolnát és a hozzá tartozó kriptát. Az építkezés alapkövét 1897 nyarán rakták le, az épületegyüttes 1902-re készült el. A külső kőfaragványokat helyben készítették, a téglákat pedig a közeli halastónál égették ki.

Eredetileg a kápolnát a kastély közelében, a főút mentén tervezték felépíteni, azonban a belterületi előírások nem tették lehetővé kriptá kialakítását. A kör alaprajzú kriptá középpontjában oltár áll, a kupola alatt két-két oldalon kápolnaszerűen csatlakoznak a temetkezési helyek.

Háromemeletes silótornyos magtár

A település egyik különleges ipari műemléke a háromemeletes silótornyos magtár, amely Ybl Miklós egyedülálló alkotása. Az épület belső szerkezete teljes egészében fából készült. Napjainkban sajnos nem látogatható, jelenleg raktárként hasznosítják.

ELEK

Elek

Elek város a Dél-Alföldön, Békés vármegyében, a Gyulai járásban található, közvetlenül a román határ közelében. A település a második világháborúig a vármegye legnagyobb lélekszámú német közösségének adott otthont; lakosságát túlnyomórészt svábok alkották. Közigazgatási területe 5491 hektár, amellyel Elek Békés vármegye legkisebb területű városa.

A megye keleti részén fekszik, Békéscsabától mintegy 25, Gyulától 12 kilométerre. Szomszédai északon Gyula, keleten – a jelenlegi országhatáron túl – Ottlaka (Graniceri), délen Lőkősháza, délnyugaton Nagykamarás, nyugaton pedig Kétegyháza. Természetföldrajzi szempontból az Alföld Körös–Maros köze középtájához tartozó Békési-háton helyezkedik el.

Közúton a Gyulát Lőkősházán keresztül Battonyával összekötő 4444-es úton, valamint Kétegyházán át Medgyesegyháza és Békéscsaba irányából a 4435-ös úton közelíthető meg. A helyi és helyközi közösségi közlekedést a Volánbusz biztosítja. Bár a város határának délnyugati részét érinti a MÁV 120-as számú, Budapestet Lőkősházával összekötő vasútvonala, Eleken már évtizedek óta nincs megállóhely.

A legközelebbi működő vasútállomás Kétegyházán található, mintegy hat kilométerre. A Kétegyháza–Elek–Kisjenő vasútvonalon a forgalom Elek és Kétegyháza között 1972-ben szűnt meg.

Római katolikus templom

Elek római katolikus templomának alapkövét 1796-ban rakták le, mivel a korábbi templom már nem tudta befogadni a növekvő egyházközséget. Az új templom építése különleges módon zajlott: a régit köré építették, így az mindaddig állva maradt, amíg az új épület el nem készült.

Az elkészülést követően az oldalfalak süllyedése miatt 1819-ben a nehéz téglaboltozatot könnyebb deszkaboltozatra cserélték. A 47 méter magas tornyot 1902-ben látták el a ma is látható vörösréz sisakkal. A templom 1904-ben két oldalhajóval bővült, ekkor nyerte el mai formáját. Barokk stílusú, műemléki védettségű épület, Elek egyik legfontosabb jelképe. Védőszentje Sárlos Boldogasszony.

Országos emlékhely a németek kitelepítésének emlékére

2001 augusztusában Eleken avatták fel az országban egyedülálló emlékhelyet, amely a második világháborút követő, 1945–46-os német kitelepítések áldozatainak állít emléket. Az emlékmű Kligl Sándor szobrászművész alkotása.

Az öt alakból álló szoborcsoport háttérében egy magas fal áll, amely egy jellegzetes sváb ház homlokzatát idézi. A kompozíció központi alakja egy démoni figura, amely pallossal sújt le egy idős házaspárra, valamint egy német népviseletbe öltözött fiatalasszonyra és gyermekére, szimbolizálva az otthonuktól és szülőföldjüktől való erőszakos elszakítást.

Az emlékhely létrejötté széles körű összefogás eredménye: támogatta többek között a Nemzeti Kulturális Örökség Minisztériuma, a Magyar Millennium Kormánybiztos Hivatala, Békés Megye Önkormányzata, valamint számos hazai és külföldi szervezet, önkormányzat és magánszemély. Az alkotás Elek Város hozzájárulásával valósult meg.

Hősök kertje és emlékmű

A Hősök kertjében található emlékmű a második világháborúban és a munkatáborokban életüket vesztett áldozatoknak állít emléket. Az alkotás Mladonyiczki Béla szobrászművész munkája, és a város egyik fontos kegyeleti helye.

FÜZESGYARMAT

Füzesgyarmat

Füzesgyarmat Békés vármegye északi részén, a Szeghalmi járásban található, a Dévaványai-sík északkeleti peremén, a Nagy-Sárrét szomszédságában. A város Békés vármegye legészakabbi települései közé tartozik, Hajdú-Bihar és Jász-Nagykun-Szolnok vármegye határán, a Berettyó folyó alsó szakaszától mintegy négy kilométerre. A térségben elsősorban termálvizéről és a szénhidrogén-kitermelésről ismert.

A települést észak–déli irányban szeli át a Püspökladány és Szeghalom között húzódó 4212-es út, amely biztosítja közúti kapcsolatát a 42-es és a 47-es főutakkal. Vasúton a Békéscsaba–Püspökladány vonalon érhető el, amelynek több megállója is található a város területén.

A „Füzesgyarmat” név a Kürt–Gyarmat törzsnévből ered, a „füzes” előtag pedig az egykor a településen áthaladó Nagy-Ér menti fűzfaállományra utal. A települést már 1219-ben említik írásos források. A középkorban lakói elsősorban állattenyésztésből éltek. A 19. században megindult az iparosodás és a polgárosodás, 1803-ban Füzesgyarmat mezővárosi rangot és országos vásártartási jogot kapott. A városi rangról 1867-ben mondott le, majd 2000. július 1-jén ismét várossá nyilvánították.

A 20. század második felében az ipar fejlődése felgyorsult, különösen az 1980-as évektől, amikor jelentős földgázás kőolajkészleteket tártak fel a település alatt. Füzesgyarmat kulturális életét ma könyvtár, művelődési ház, tájház és kiállítóhelyek gazdagítják.

Állatpark és Vadfarm

A füzesgyarmati Állatpark és Vadfarm 2010-től kezdve fokozatosan fejlődött, mára közel 10 000 négyzetméteres területen mintegy 100 állatfajnak ad otthont. Az állatok számára kialakított kifutók, volierek és hüllőház biztosítják a megfelelő körülményeket. A családi hangulatú park egész évben látogatható, ahol a vendégek egy része közelebbről is megismerkedhet a szelídebb állatokkal. A területen játszótér, bográcsozási és pihenési lehetőség is rendelkezésre áll. Az állatpark a város főutcájában, a Klapka utcában található.

Kastélypark Fürdő

A Kastélypark Fürdő a gróf Blanckenstein család egykori kastélyának területén épült, ahol az 1960as években 62 °C-os termálvizet tártak fel. A fürdő 1969-ben nyílt meg, és azóta is a Sárrét egyik kedvelt pihenőhelye. A „Sárrét Gyöngyeként” ismert gyógyvíz ásványianyagtartalma miatt mozgásszervi, idegrendszeri és egyéb betegségek kezelésére is alkalmas. A fürdő területén szabadtéri és fedett medencék, szaunák, sportolási lehetőségek, valamint büfé és cukrászda szolgálja a vendégek kényelmét.

Nyitvatartás:

		csütörtök	10:00–20:00
hétfő	10:00–20:00	péntek	10:00–20:00
kedd	10:00–20:00	szombat	10:00–20:00
szerda	10:00–20:00	vasárnap	10:00–20:00

Füzesgyarmat, Kossuth u. 88.

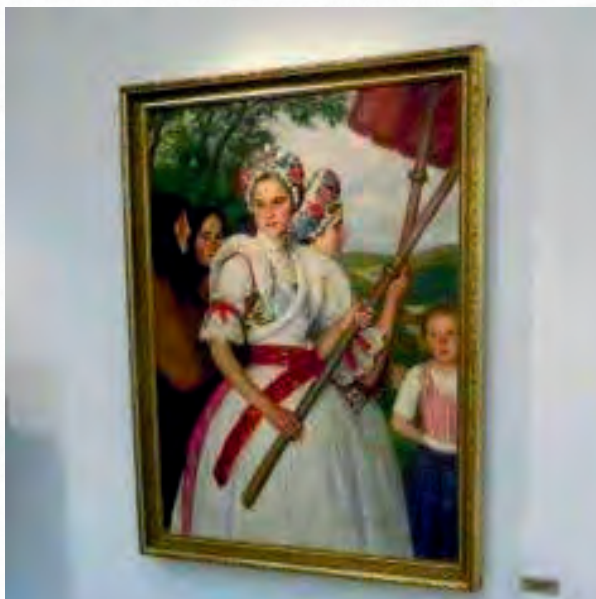
Tájház

A füzesgyarmati Tájház 1880-ban épült vályogfalú, nádfedeleles parasztház, amely hiteles képet ad a település egykori lakóinak életmódjáról. Az épülethez kamra és kovácsműhely is tartozik. A tájházban Hegyesi János parasztköltő és Bonyhai Benjamin népi író emlékei is megtekinthetők.

Szitás Erzsébet Képtár és Lázár Lajos Tűzoltóeszközök Gyűjteménye

A képtár egy régi iskolaépület átalakításával jött létre, miután Sitás Erzsébet képzőművész szülővárosának ajánlotta fel alkotásainak egy részét. A kiállítás bemutatja a művész festményeit, rajzait, akvarelljeit, valamint népművészeti gyűjteményét. Az épület másik részében Lázár Lajos nyugalmazott tűzoltóparancsnok tűzoltóeszköz-gyűjteménye tekinthető meg.

Hegyesi János parasztköltő szobra

A református templommal szembeni parkban áll Hegyesi János parasztköltő bronzszobra, amelyet Győrfi Lajos szobrászművész készített. Hegyesi János Füzesgyarmaton született, életében földművesként, útmesterként, majd politikusként és költőként is tevékenykedett. A szobrot 2014- ben avatták fel.

GESZT

Geszt község Békés vármegyében, a Kis-Sárrét keleti peremén, a Sarkadi járásban található. Határ menti település: legkeletibb házai alig fél kilométerre fekszenek a magyar-román határtól, központja mintegy két kilométerre helyezkedik el attól. Szomszédai Biharugra, Mezőgyán és Zsadány, keleti és déli irányban pedig Románia határolja.

Geszt zsáktelepülés, közúton kizárólag Mezőgyán felől érhető el. A távolabbról érkezők Komádi, Vésztő vagy Sarkad érintésével közelíthetik meg. Földrajzi elhelyezkedése miatt csendes, nyugodt környezet jellemzi.

A település neve először 1213-ban bukkan fel írott forrásban, majd a középkor folyamán több névváltozata is ismert volt. A 15. századtól nemesi birtokként említik. A trianoni békeszerződés következtében Geszt határának egy része Romániához került, több külterületi településrészével együtt.

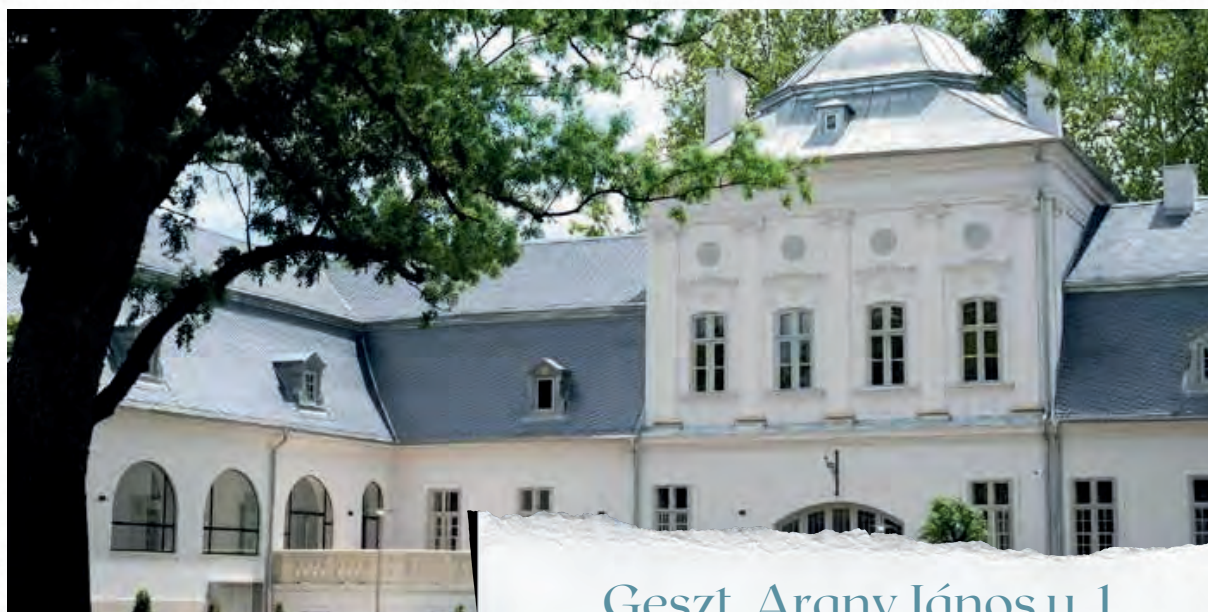

Tisza-kastély

A geszti Tisza-kastély 1772-ben épült barokk stílusban, majd a 19. század elején klasszicista és copf stílusjegyekkel alakították át, ekkor nyerte el L alakú formáját. A későbbi bővítések során terasz, emelet, valamint korszerű felszereltség – villanyvilágítás és telefon – is került az épületbe. A kastély egykor gazdag könyvtárral és értékes berendezéssel rendelkezett, ám 1944-ben kifosztották. Korábban iskola és könyvtár is működött falai között. Az épület 2017 óta a Magyarországi Református Egyház tulajdonában van.

Nyitvatartás:

		csütörtök	09:00-17:00
hétfő	zárva	péntek	09:00-17:00
kedd	09:00-17:00	szombat	09:00-17:00
szerda	09:00-17:00	vasárnap	09:00-17:00

Geszt, Arany János u. 1.

Arany János Irodalmi Emlékház

Arany János 1851–1852-ben a Tisza család vendégeként élt Geszten. Télen a kastélyban, nyáron a parkban álló, nádfedezéses kerti lakban lakott. Ez az épület ad ma otthont az Arany János Irodalmi Emlékháznak, amely a költő geszti tartózkodásához kapcsolódó emlékeket mutatja be.

Tisza család kriptája

A Tisza család temetkezési helye 1771-ben épült, és Békés vármegye legnagyobb sírboltja. A kriptát 1902-ben átépítették, ekkor több családtag földi maradványait is ide helyezték át. Az épület felújítása 2001-ben, amerikai Tisza-leszármazottak támogatásával valósult meg.

GYULA

Gyula

Gyula (románul: Jula vagy Giula, németül: Deutsch-Jula) város Békés vármegyében, a Gyulai járás központja. Több évszázadon át a vármegye székhelye volt. Ma – Békéscsaba után – a vármegye második legnépesebb települése, mintegy 27 000 lakossal.

Története az Árpád-korig nyúlik vissza. Első írásos említése 1332-ből ismert. A 15. században jelentős végvárrá fejlődött, ekkor kezdték meg a ma is álló téglavár építését. A török 1566-ban foglalta el, és 129 éven át tartotta uralma alatt. A felszabadítást követően a város újra fejlődésnek indult, a 19. században pedig fontos ipari és kulturális központtá vált.

Napjainkban Gyula történelmi emlékei, gyógyfürdője és gasztronómiája révén az Alföld egyik kiemelkedő turisztikai célpontja.

Gyula az Alföld délkeleti részén, a Körös menti síkságon, 88 méteres tengerszint feletti magasságban fekszik. A Fehér-Körös bal partján helyezkedik el, közvetlenül a román határ mellett. A városhoz tartozik Gyulavári is, amely a folyó túloldalán található.

A térség éghajlata mérsékelt, kontinentális jellegű. A környék folyói – különösen a Fehérés a Fekete-Körös – Magyarország legtisztább vizű folyói közé tartoznak. A folyópartok, erdők és parkok jelentősen hozzájárulnak a város üdülővárosi hangulatához. Legközelebbi nagyobb szomszédja Békéscsaba, amely 16 kilométerre fekszik nyugatra.

Gyula legfontosabb közúti kapcsolata a 44-es főút. Az M44-es gyorsforgalmi út kiépítése jelentősen lerövidítette az utazási időt Budapest felől, amely jelenleg körülbelül 2,5 óra. Románia irányából az E671-es úton érhető el Temesvár, Arad vagy Nagyvárad felől. A város fontos regionális közlekedési csomópont, több mellékút köti össze a környező településekkel.

A gyulai vár és az 1566-os ostrom

A gyulai vár építését a 15. század elején kezdték meg. A téglából emelt erődítmény a török elleni végvárrendszer egyik kulcseleme lett.

1566 nyarán Pertev pasa mintegy 30 000 fős sereggel ostromolta a várat. A védők – Kerecsényi László vezetésével – 63 napon át tartották magukat, ami a magyar végvári harcok egyik leghosszabb és leghősiesebb ostroma volt. A vár végül élelmiszerés vízhiány miatt, tárgyalás útján került török kézre. A török uralom 129 évig tartott. 1695-ben a vár ismét keresztény kézbe került.

A város legismertebb műemléke és jelképe. Középkori téglavár, amely a török elleni végvárok egyik fontos szereplője volt. Ma rekonstruált várudvarral, kiállításokkal és történelmi élményekkel várja a látogatókat.

Nyitvatartás:

hétfő zárva

kedd 10:00-16:00

szerda 10:00-16:00

csütörtök 10:00-16:00

péntek 10:00-16:00

szombat 10:00-16:00

vasárnap 10:00-16:00

Gyulai Várfürdő

A Gyulai Várfürdő Magyarország egyik legismertebb és legszebb környezetben fekvő gyógyfürdője. A történelmi Almásy-kastély parkjában, több mint 8 hektáros, ősfás területen helyezkedik el, közvetlenül a gyulai vár szomszédságában. A fürdő egyszerre kínál gyógyászati kezeléseket, pihenést és családi élményeket.

Gyógyvíz és gyógyászat

A fürdő 72 °C-os, alkáli-hidrogénkarbonátos termálvizét 1958-ban találták. A víz elsősorban: mozgásszervi megbetegedések kopásos ízületi problémák reumatikus panaszok nőgyógyászati gyulladásos betegségek baleseti és műtéti utókezelések esetén javasolt. A gyógyászati részlegen komplex kezelések érhetők el: súlyfürdő, iszappakolás, víz alatti gyógytorna, masszázs, fizikoterápia.

Medencék és élményelemek

A Várfürdő területén több mint 15 különböző medence található: fedett és szabadtéri gyógyvizes medencék, úszómedence, élménymedencék sodrófolyósóval, nyakzuhannyal, hullámmedence (nyári szezonban), parkfürdő hangulat.

A Várfürdő egyik legnagyobb értéke a környezete. Az árnyas fák, gondozott pázsitok, sétányok és pihenőhelyek igazi üdülővárosi hangulatot teremtenek. A természetes környezet miatt a fürdő nem zsúfolt „betonkomplexum” érzetét kelti, hanem inkább parkban elhelyezkedő, nyugodt gyógyhely.

Erkel Ferenc Emlékház

A magyar nemzeti opera megteremtőjének, Erkel Ferenc szülőháza. Az 1795 körül épült klasszicista polgárházban született 1810. november 7-én a zeneszerző, aki a Himnusz megzenésítésével és operáival örökre beírta nevét a magyar kultúrtörténetbe.

Az épület

A földszintes, tornácos polgárház Gyula 19. századi városképének jellegzetes példája. Az épület egyszerű, mégis elegáns arányai, fehérre meszelt falai és csendes udvara méltó környezetet adnak az emlékmúzeumnak. Az Erkel család 1806 és 1841 között élt itt; Erkel Ferenc édesapja, Erkel József tanító és zenész volt, aki fiát már gyermekkorában bevezette a zene világába.

A tárlaton korabeli dokumentumok, kéziratok másolatai, hangszerek, személyes tárgyak és interaktív elemek is megtekinthetők. Külön figyelmet kap Erkel sakk iránti szenvedélye is – kevesen tudják, hogy kiváló sakkozó volt, sőt a magyar sakkszövetség egyik alapítója.

Nyitvatartás:

hétfő	zárva
kedd	10:00-16:00
szerda	10:00-16:00

csütörtök	10:00-16:00
péntek	10:00-16:00
szombat	10:00-16:00
vasárnap	10:00-16:00

Gyulai Almásy-kastély

A város egyik legjelentősebb műemléke, amely a 18. században épült barokk stílusban. A kastély a Harruckern, majd az Almásy család birtoka volt, és hosszú időn keresztül a térség egyik meghatározó nemesi rezidenciájaként szolgált.

A kastély alapjait a 18. század elején rakták le, amikor a török uralom után újratelepülő vidéken a Harruckern család nagybirtokot kapott. Az épület később az Almásy család tulajdonába került, akik jelentősen bővítették és korszerűsítették.

A 19. században a kastély a társasági élet központja volt: bálók, rendezvények, előadások helyszíne. A 20. század során több funkciót is betöltött – működött benne iskola, szociális intézmény, sőt egy ideig kórházi részleg is. A kastélyt park övezi, amely ma a Várfürdő területével alkot egységet. A hatalmas, ősfás park romantikus környezetet biztosít, sétányokkal és pihenőhelyekkel. A kastély közvetlen közelében található a gyulai vár, így a két történelmi helyszín együtt különleges látogatói élményt kínál.

Nyitvatartás:

hétfő	zárva
kedd	10:00-16:00
szerda	10:00-16:00

csütörtök	10:00-16:00
péntek	10:00-16:00
szombat	10:00-16:00
vasárnap	10:00-16:00

Ladics-ház

19. századi polgári élet egyik legszebb és leghitelesebb emléke Magyarországon. Az 1800-as évek elején épült klasszicista lakóház a Ladics család tulajdonában állt egészen a 20. század közepéig, és különlegessége, hogy berendezése eredeti formájában maradt fenn. A házat Ladics János ügyvéd építtette az 1800-as évek elején. A család több generáción át lakta az épületet, amely így nemcsak építészeti, hanem családtörténeti emlék is.

A 20. század közepén a Ladics család utolsó leszármazottai a városra hagyták az ingatlant, azzal a feltétellel, hogy annak berendezése és hangulata változatlan maradjon. Ennek köszönhetően a álltogató ma is egy érintetlen, 19. századi polgári otthonba léphet be.

Nyitvatartás:

hétfő	zárva
kedd	10:00-16:00
szerda	10:00-16:00

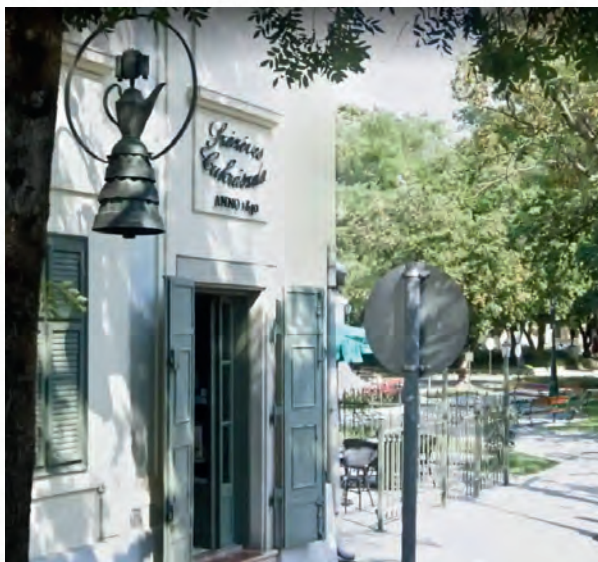
csütörtök	10:00-16:00
péntek	10:00-16:00
szombat	10:00-16:00
vasárnap	10:00-16:00

A Ladics-ház nem csupán épület, hanem életmód-bemutató is. Megidézi azt a korszakot, amikor Gyula megyei központként élénk társadalmi és kulturális életet élt. A látogató képet kap arról, hogyan élt egy tehetős, művelt ügyvédi család a dualizmus korában.

Százéves Cukrászda

Magyarország második legrégebbi, ma is működő cukrászdája. 1840-ben alapították, és azóta a város egyik legkedveltebb, ikonikus vendéglátóhelye. Az épület a 18. század végén épült polgárház, amelyben 1840-ben nyílt meg a cukrászda. Nevét onnan kapta, hogy 1940-ben ünnepelte fennállásának századik évfordulóját – és az elnevezés azóta is megmaradt.

A cukrászda a reformkor és a dualizmus idején a város társasági életének központja volt. Itt találkoztak a megyei tisztviselők, értelmiségiek, művészek. A hely a 19. századi polgári hangulatot ma is őrzi.

Erkel Ferenc szobra

Gyula egyik legfontosabb köztéri alkotása az Erkel Ferenc szobra, amely a város híres szülöttének állít emléket. A zeneszerző – a magyar nemzeti opera megteremtője és a Himnusz zeneszerzője – 1810-ben született Gyulán.

A szobor méltóságteljes tartásban ábrázolja Erkelt, kezében kottával, amely művészi hivatására utal. Az alkotás nemcsak a zeneszerző személyének, hanem a magyar zenei kultúra egészének is emléket állít

KÖRÖSNAGYHARSÁNY

Körösnagyharsány

Körösnagyharsány Békés vármegye északkeleti sarkában, a magyar-román határtól mintegy másfél kilométerre fekszik, Nagyváradtól 23 kilométerre. Természetföldrajzilag a Kis-Sárrét északkeleti peremén, a Sebes-Körös bal partján helyezkedik el. Szomszédai Körösszegapáti, Körösszakál és Biharugra, keleti irányban pedig romániai települések határolják.

A település közúton a Körösszakál és Zsadány közötti 4216-os útról érhető el, belterületén egy mellékút halad keresztül, amely az országhatáron túl Körösszeg felé folytatódik. Vasúti megállóval is rendelkezik, azonban a személyszállítás jelenleg nem üzemel ezen a szakaszon.

Nevét a honfoglalás koráig vezetik vissza: a Harsány név a honfoglaló magyarokhoz csatlakozott kabar törzsek egyikének emlékét őrzi. A települést írott források először a 13. század elején említik.

A tatárjárás idején elpusztult, majd újjáépült, később Bocskai Istvántól hajdúvárosi rangot kapott. A török pusztítás után, 1660-at követően mai helyén, a Sebes-Körös bal partján települt újjá.

A 19. századig a váradi székeskáptalan birtoka volt. Lakossága a 20. század elején döntően magyar és református vallású volt, kisebb román és zsidó közösséggel. A zsidó családok a 18. század végétől éltek itt, többségük a 20. század elején Nagyváradra költözött. A második világháború idején a közösség végleg megszűnt.

Hősi emlékmű

A település hősi emlékműve az első és a második világháborúban elesett harsányi áldozatok emlékét őrzi. Az 1978-ban felállított alkotás domborműve mellett olvashatók az elesettek nevei: bal oldalon a második, jobb oldalon az első világháború áldozatai. Az I. világháborús emléktáblán a következő felirat áll: „Életünket áldoztuk azért, hogy ti éljete! 1914–1918”

A dombormű felett Körösnagyharsány címere látható, kardot tartó oroszlánnal és csonka toronynyal. Az alkotó kilétét a szignó alapján sikerült azonosítani: az emlékmű készítője Búza Barna szobrászművész.

Bocskai István mellszobra

Bocskai István mellszobra a református templom mögött található. Az alkotást Kiss György készítette, és 1984-ben állították fel annak emlékére, hogy a település Bocskai idejében hajdúvárosi rangot viselt. A mellszobor Bocskai ismert rézkarcos ábrázolásai alapján készült, posztamentumán a fejedelem neve olvasható.

KÖRÖSÚJFALU

Körösújfalu

Körösújfalu a Berettyó–Körös-vidék középtáján, a Kis-Sárrét kistáján fekszik. Környezete a Sebes-Körös hordalékkúpjának déli peremén elterülő, 85–95 méter tengerszint feletti magasságú, sík ártéri terület, amelyet holtmedrek és csatornák tagolnak. Közigazgatási területe 25,31 km². Szomszédai Komádi, Zsadány, Okány, Vésztő és Újiráz térségei.

A települést kelet-nyugati irányban a Komádi és Vésztő közötti 4222-es út szeli át, főutcája a 42336-os számú állami mellékút. Vasúti kapcsolata korábban volt, de 2009 óta a személyszállítás megszűnt; autóbusszal Gyula, Vésztő és Békés felől érhető el.

A terület már a honfoglalás idején lakott volt, ekkor a Borsa nemzetség telepedett meg itt, melynek jelképe – a hal – ma is szerepel a település címerében. A középkorban a terület több nemesi család és egyházi birtok kezén volt, majd a török időkben elnéptelenedett. A Sebes-Körös 19. századi szabályozása alapvetően megváltoztatta a térség életét: nőtt a művelhető területek aránya, javult az egészségügyi helyzet, és megindult a fejlődés.

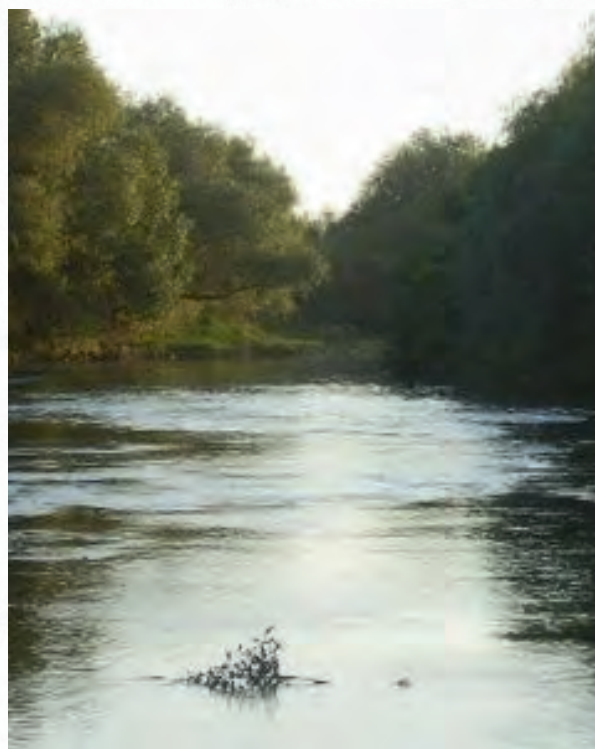
A 20. század elején betelepítésekkel növelték a lakosságot, ekkor jött létre Újiráz, míg a bal parti területek Irázipusztá néven maradtak fenn.

A második világháborút követően földosztás zajlott, a lakosság gyorsan gyarapodott. A település 1955. július 1-jén Körösújfalunak néven önálló községgé alakult. Az 1950-es évektől fokozatosan kiépült az intézményrendszer és a közműhálózat: iskola, óvoda, kultúrház létesült, majd villamos energia, ivóvíz, vezetékes gáz és korszerű távközlési hálózat vált elérhetővé. A közelmúlt fejlesztési tervei között szerepelt egy napelempark kialakítása is.

Kis-Sárrét természeti környezete

Körösújfalunak a Kis-Sárrét kistáján fekszik, ahol az egykori ártéri világ emlékei ma is jól felismerhetők. A holtmedrekkel, csatornákkal tagolt síkvidék gazdag madárvilágnak és változatos növényzetnek ad otthont, különösen alkalmas természetjárásra és kerékpározásra.

Irázpuszta és Újiráz történeti kapcsolata

Körösújfalú története szorosan összefonódik Iráz és a szemközti Újiráz település múltjával. A Sebes-Körös két partján kialakult településszerkezet ritka példája a folyó által meghatározott társadalmi és gazdasági fejlődésnek.

Alföldi táj és falukép

A település megőrizte alföldi, falusias jellegét. A környező mezőgazdasági területek, tanyás részek és a nyílt horizont tipikus Sárrét-élményt nyújtanak azoknak, akik a nyugalmat és a természet közelségét keresik.

[illegible]

Kötegyán

Kötegyán Békés vármegye északkeleti részén fekszik, a román határ közvetlen közelében. Békéscsabától 33, Gyulától 22, Sarkadtól 9 kilométerre található. Természetföldrajzilag a Körös menti sík délkeleti peremén, a Kis-Sárréttől délre terül el. Északkeleti, keleti és déli irányból romániai területek határolják, magyarországi szomszédai Sarkad és Méhkerék.

A település megközelítése közúton a Sarkadot a kötegyáni határátkelővel összekötő 4252-es úton történik, a központ egy rövid mellékúton érhető el. A közúti határátkelőhely mintegy három kilométerre található. Vasúton a Kötegyán–Püspökladány vonalon közelíthető meg; Kötegyán vasútállomása vasúti határátkelőhely is, ahonnan romániai irányba, Nagyszalonta felé is van összeköttetés.

Öko-park, Öko-tó és Kopjafagyűjtemény

Kötegyán egyik legkülönlegesebb látnivalója az Öko-park, amely a faluközponttól rövid sétával érhető el. Területén mintegy 250 kopjafa és faszobor található, amelyek jelentős része nemzetközi művésztelek alkotóinak munkája. A parkot sétaút hálózza be, központi eleme egy mesterséges domb, amely a környék egykori kunhalmaira utal. A modern formavilágú, népi és ősi szimbolikát idéző alkotások sajátos, totemisztikus hangulatot teremtenek.

Napóra

Az Öko-parkban található nagyméretű napóra az ezredfordulóhoz kapcsolódó millenniumi alkotás. Formavilágában a honfoglalás kori motívumkincs és a keresztény építészeti jelképek egyesülnek: bizonyos nézőpontból jurta és megfeszített íj, más irányból templom és harangláb rajzolódik ki. A hét faragott tartóoszlop egyszerre utal a népmesei hetes számra és a honfoglaló vezérekre, miközben a szerkezet valódi napóráként is működik.

MÉHKERÉK

Méhkerék

Méhkerék Békés vármegye északkeleti részén, a román határ közvetlen közelében fekszik. Békéscsabától 34, Gyulától 21, Sarkadtól alig több mint 6 kilométerre található. Természetföldrajzi szempontból a Kis-Sárrét déli peremén, a Körös menti sík szomszédságában terül el. Szomszédai Újszalonta, Kötegyán, Sarkad és Sarkadkeresztúr, keleti irányban pedig Románia területe határolja.

A település közúton elsősorban a Sarkad és a méhkeréki határátkelő között húzódó 4252-es, valamint az Újszalonta felé vezető 4251-es úton közelíthető meg, míg a község belterületén a 42153-as mellékút halad végig. Vasúton a Kötegyán–Püspökladány vonalon érhető el; megállóhelye a település keleti szélén található. Méhkerékhez tartozik a Méhkerék–Nagyszalonta nemzetközi határátkelő is.

Méhkeréket írásos források először 1359-ben említik. Nevének „méh” előtagja a korai méhészkedésre, míg a „kerék” az alapításhoz kapcsolódó erdőirtásra utal. A török időkben a falu elnéptelenedett, majd a 18. század elején román lakosságot telepítettek be, amely meghatározta a település etnikai és kulturális arculatát.

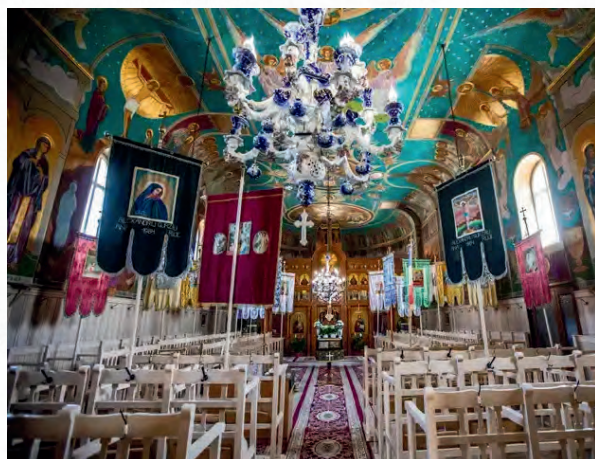

A falu kiemelkedő műemléke az ortodox templom, amely 19. századi átépítései és gazdagon díszített belső freskói révén a hazai románság egyik legértékesebb egyházi emléke. Az oktatás már a 18–19. század fordulóján megjelent a településen. A 20. század második felében Méhkerék néptánccsoportja országos ismertségre tett szert.

Napjainkban a lakosság jelentős része fóliás primőr zöldségtermesztéssel – elsősorban uborka, paprika és paradicsom termesztésével – foglalkozik. A település Trianon előtt Bihar vármegye Nagyszalontai járásához tartozott.

Ortodox templom

Méhkerék legjelentősebb műemléke a 19. században épült ortodox templom. Gazdagon díszített belső freskói és ikonosztáza miatt a hazai románság egyik legértékesebb egyházi emléke. A templom barokk formavilága és különleges belső tere országos szinten is figyelemre méltó.

Román nemzetiségi hagyományok

A település Békés megye egyik legjelentősebb román nemzetiségi központja. A helyi népviselet, szokások és ünnepek ma is élő hagyományt képviselnek, amelyek Méhkerék kulturális arculatát meghatározzák.

Méhkeréki néptánc és népzene

Az 1960-as évektől működő méhkeréki néptánccsoport országos ismertségre tett szert. A helyi román néptánc és népzene autentikus formában maradt fenn, rendszeresen szerepel fesztiválokon és kulturális rendezvényeken.

Határ menti fekvés és nemzetközi kapcsolatok

A településhez tartozik a Méhkerék–Nagyszalonta közötti nemzetközi határátkelő, amely történelmileg és gazdaságilag is fontos szerepet tölt be, erősítve a határon átnyúló kapcsolatokat.

Fóliás zöldségtermesztés

Méhkerék a térség egyik legismertebb primőr zöldségtermesztő települése. Az uborka-, paprikaés paradicsomtermesztés nemcsak megélhetési forma, hanem a helyi identitás része is.

MEZŐGYÁN

Mezőgyán

Mezőgyán Békés vármegyében, Sarkadtól északkeletre, Geszt nyugati szomszédságában fekvő település. Szomszédai Zsadány, Újszalonta, Sarkadkeresztúr és Okány, délkeleti irányban pedig romániai területek – elsősorban Nagyszalonta környéke – határolják. Természetföldrajzilag a Kis- Sárrét keleti vidékén helyezkedik el.

A településhez közigazgatásilag Nagygyanté tartozik, amely Mezőgyán központjától mintegy hét kilométerre nyugatra fekszik. Közúti megközelítése elsősorban a Furtát Komádin, Sarkadon és Gyulán át összekötő 4219-es úton lehetséges, ahonnan mellékutak vezetnek a település központjába. Geszt csak Mezőgyánon keresztül érhető el. Vasútvonal nem érinti a falut, a legközelebbi vasútállomás Okányban található.

Mezőgyán története a 13. század elejéig vezethető vissza, amikor királyi várszolgák lakhelyeként említik. A későbbi évszázadok során több nemesi család – köztük az Andacsy család és a borosjenői Tisza család – birtokolta a települést, később kincstári birtokká vált. A településhez egykor több pusztá is tartozott, köztük Nagyés Kis-Gyanté.

A falu határában, a Csapás-ér mentén a török időkben ütközet zajlott, amelynek emlékét az 1870-es években végzett gátépítések során előkerült fegyverek és lovasfelszerelések – kardok, zablák és kengyelek – őrzik. A trianoni békeszerződés előtt Mezőgyán Bihar vármegye Cséffai járásához tartozott.

Mezőgyán a Kis-Sárrét keleti vidékén fekszik, ahol a sík, ártéri jellegű táj, a csatornák és mezőgazdasági területek jellemzőek. A térség a Sárrét hagyományos alföldi tájképét őrzi, amely különösen természetjárásra és vidéki turizmusra alkalmas.

A település határában található Csapás-ér mentén a török időkben ütközet zajlott. Az 1870-es években végzett gátépítések során itt török kori fegyvereket és lovas felszereléseket találtak, amelyek a térség mozgalmas történelmét idézik.

Mezőgyánhoz tartozik Nagygyanté, amely a falu történeti külterületi része. A térség a hagyományos alföldi tanyás településszerkezet egyik példája, és jól szemlélteti a vidék mezőgazdasági múltját.

OKÁNY

Okány

Okány Békés vármegye északkeleti részén fekszik, a Sebes-Körös egyik holtágának közelében.

Természetföldrajzilag a Kis-Sárrét nyugati pereméhez tartozik. Szomszédos települései Körösújfalu, Zsadány, Mezőgyán (Nagygyanté), Sarkadkeresztúr, Sarkad és Vésztő; közigazgatási területe kis híján Tarhos határát is érinti.

A községen észak–déli irányban halad át a Csökmő és Sarkadkeresztúr közötti 4223-as út, amely kapcsolatot biztosít a 47-es főút felé is. Vésztő irányából a 4235-ös, Zsadány felől a 4236-os úton közelíthető meg, míg a keleti határszélen a 4219-es út húzódik. Vasúton a Kötegyán–Püspökladány- vasútvonalon érhető el; az okányi vasútállomás a település délnyugati részén található.

A falu egyik meghatározó épülete a 18. században emelt református templom, amelynek 37,26 méter magas tornya messziről is jól látható. A templomban egy 1909-ben készült, többször felújított orgona működik, a négyoldalú karzat pedig mintegy 720 ülőhelyet biztosít.

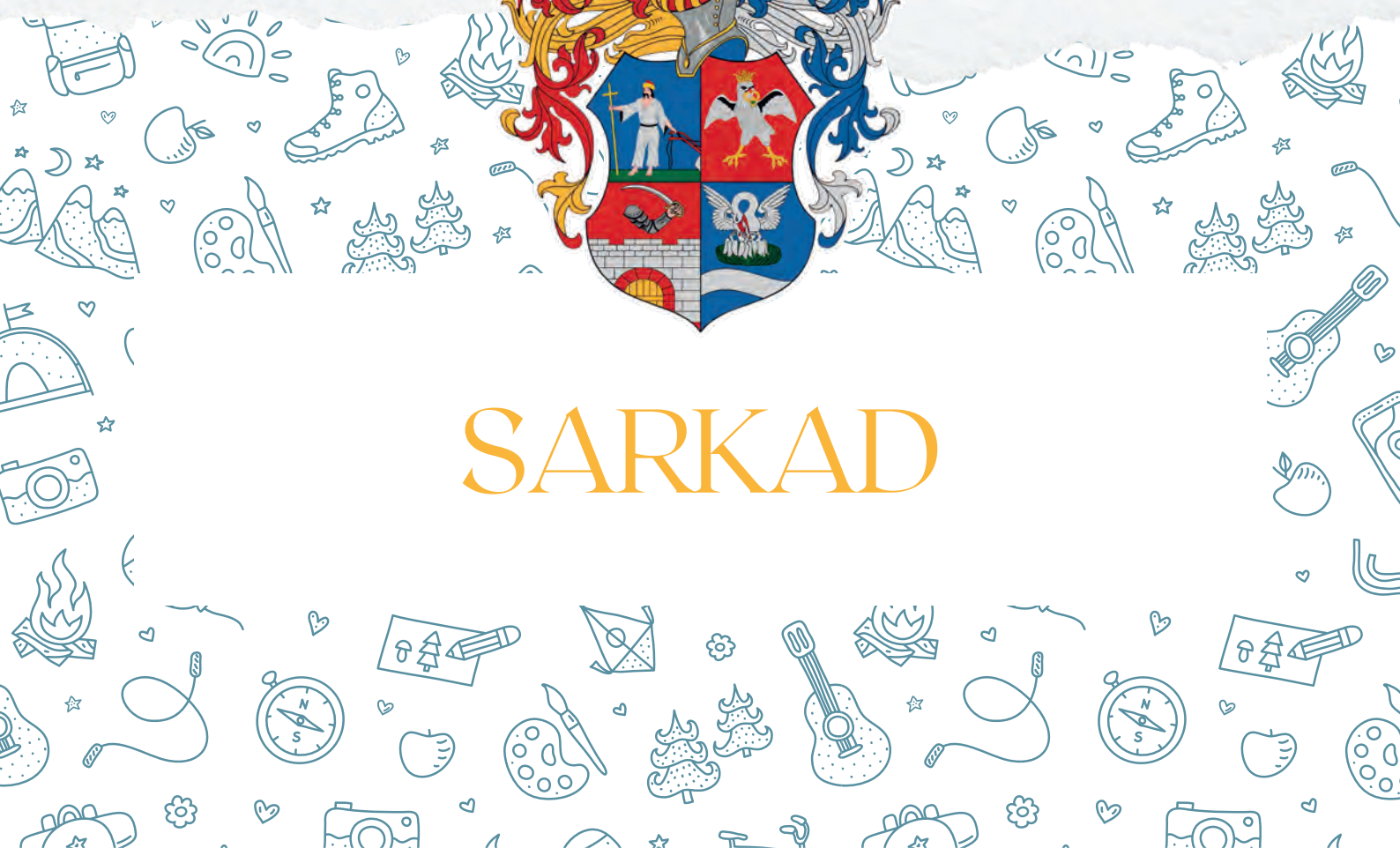
A helyi általános iskola falán kapott helyet a Petőfi Sándort ábrázoló dombormű, Sándor Szőke alkotása, amely a település kulturális emlékeinek egyik apró, de értékes darabja.

Okány közösségi életében fontos szerepet tölt be a hagyományos piac, amely szerdánként és szombatonként reggel 6 és 11 óra között várja a vásárlókat a Hunyadi utcában. Az év során több alkalommal kézműves vásárokat is rendeznek, többek között augusztusban, októberben és decemberben.

SARKÁD

Sarkad

Sarkad Gyulától mintegy 14 kilométerre északkeletre fekszik, a Fekete-Körös jobb partján, a Körös menti sík délkeleti peremén, a Kis-Sárrét szomszédságában. Közigazgatási területe észak-déli irányban hosszan elnyúlik, határos többek között Sarkadkeresztúrral, Okánnal, Méhkerékkal, Kötegyánnal, Dobozzal, Tarhossal és Gyulával, délkeleti szélén pedig rövid szakaszon az országhatárral is, amelyen túl a romániai Ant község található.

A várost főként a Furta–Gyula közti 4219-es út köti be a közúthálózatba, de Doboz, Méhkerék és Kötegyán irányából is jól megközelíthető. Vasúton a Békéscsaba–Kötegyán–Püspökladány-vasútvonal érinti, két megállóval: a Sarkadi Cukorgyár megállóhellyel és a sarkadi vasútállomással. Autóbusszal Sarkad térségi közlekedési csomópontnak számít, számos környező és távolabbi településsel áll közvetlen összeköttetésben.

Belvárosi Református Templom

Sarkad egyik legjelentősebb építészeti emléke a Belvárosi Református Templom, amely az 1866- os nagy tűzvész után épült újjá.

A kilenc fiatornyos, 44 méter magas torony 1880-ra készült el, formavilága az erdélyi templomépítészetet idézi. A templom különleges díszje a faragott pelikános szószék, amely az önfeláldozás református szimbóluma, és a város címerében is megjelenik.

Városi Képtár és Kónya-emlékszoba

A Városi Képtár alapját Kesztyűs Ferenc adományai képezik, de klasszikus és kortárs művészek alkotásai is helyet kaptak benne. Az épületben található Kónya Sándor emlékszobája, amely a világhírű, sarkadi születésű operaénekes életútját mutatja be relikviák, kották és jelmezek segítségével. A képtár 1997-ben nyílt meg.

Márki Sándor Helytörténeti Gyűjtemény

A gyűjtemény időszaki kiállításokkal várja a látogatókat: régészeti és néprajzi témájú tárlatok általában kétevente, míg képzőművészeti kiállítások havonta váltják egymást.

Volt Almásy-kastély

Sarkad történetének egyik meghatározó épülete a volt Almásy-kastély, amelynek elődje a 18. század elején Harruckern János György idején épült. Az épületet több tűzvész után a Wenckheim család építtette újjá barokk és copf stílusjegyekkel, manzárdtetővel, tornyokkal és portikuszokkal. A kastélyegyüttes mai formáját a 19. század elejére nyerte el, és hosszú időn át a környék uradalmi központjaként szolgált.

SARKADKERESZTÚR

Sarkadkeresztúr

A község története szorosan összefonódik a tőle délre fekvő Sarkad múltjával. A 17. század második felében több nemesi család – köztük a Leel-Őssy, Farkas, Sánta, Lakatos, Hrabovszky, Szappanos, Fazekas és Csolka családok – rendelkeztek itt birtokokkal.

A 19. században a gróf Cseszneky-örökösök, valamint a Marsó, Tóth, Bende, Kánya, Musztonyi, Gyulay és Debreczeni családok voltak a meghatározó földbirtokosok. A 20. század elején gróf Tisza István, valamint dr. Gervay Pál kincstári ügyész tulajdonában álltak a területek.

A településhez egykor számos pusztta tartozott, köztük Varsányhely, Győr, Herpa, Veresgyűrűs, Kányé, Romogy, Meggyes és Kis-Nyék. Győr pusztta neve már 1396-ban megjelent az oklevelekben, Herpa pedig 1396 és 1460 között önálló községként szerepelt. Sarkadkeresztúr a trianoni békeszerződés előtt Bihar vármegye cséffai járásához tartozott.

Református templom

A református templom jelenlegi, késő barokk stílusú formáját 1913-ban nyerte el. Tornya 26 méter magas, a 8×15 méteres belső térben a padokban és a két karzaton összesen mintegy 250 ülőhely található. A nagyharang 1926-ban Budapesten készült, míg a kisebb, 130 kilogrammos harangot 1916-ban Aradon öntötték. A településen baptista imaház, katolikus imaterem és román görögkeleti ortodox kápolna is működik.

A templomkertben található az első világháború áldozatainak emlékműve. A községi temetőben helyezték el a második világháború emlékművét, amelyet Takács Győző békéscsabai képzőművész alkotott. A Szabadság téren áll az 1848–49-es szabadságharc emlékére készült emlékmű, Illich Ferenc helyi fafaragó munkája. Ugyanitt avatták fel 2005. augusztus 26-án azt a kopjafát is, amely a Keresztúr nevű települések VI. hazai és nemzetközi találkozásának állít emléket.

SZEGHALOM

Szeghalom

Szeghalom Békés vármegye északi részén fekszik, a Szeghalmi járás központja, a Dévaványai-sík keleti peremén. Gyakran emlegetik a Sárrét „fővárosaként” is. A város a Berettyó jobb partján terül el, nem messze attól a ponttól, ahol a Berettyó és a Sebes-Körös egyesül. A folyószabályozások során levágott holtágak ma kedvelt kiránduló- és horgász helyek, a környéken pedig még fellelhető a tájra jellemző élővilág.

A település környéke ősidők óta lakott. Az első írásos említése 1067-ből származik, de már a honfoglalás idején is létezett. A középkorban fontos átkelőhely volt, a térség útjai itt találkoztak. A 15. század végén mezővárosi rangot kapott, majd a török idők pusztításai miatt többször elnéptelenedett.

A török korban súlyos károkat szenvedett, 1553-ban teljesen felégették, később tatár csapatok dúlták fel. A 17. század végére pusztává vált, majd 1711-től indult meg véglegesen az újrakeletkezés. Ezt követően rövid időn belül Békés vármegye egyik legnépesebb települése lett.

A 18–19. században Szeghalom gyors fejlődésnek indult. Református lakossága templomot és iskolát épített, kialakult a város arculata.

A 19. század végére jelentős szerepet játszott a vasút megjelenése és a folyók szabályozása. A 20. század elején gimnázium, középületek és új lakóterületek épültek.

Wenckheim–D'Orsay-kastély

A város központjában álló kastélyt a 19. század elején a Wenckheim család építtette klasszicista– romantikus stílusban. Később D'Orsay Emil alakíttatta át, romantikus díszítésekkel. Az épület sorsa a 20. században hányatottá vált, hosszú ideig funkció nélkül állt. Ma műemléki védelem alatt áll, az önkormányzat tulajdonában van.

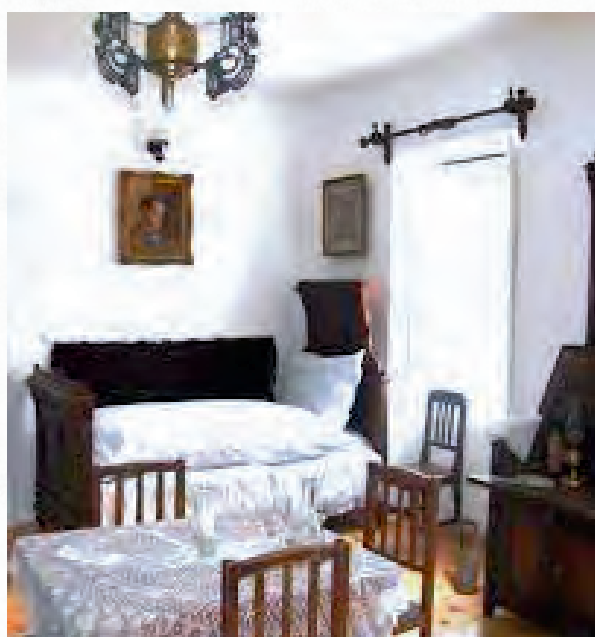
Simay Nagygazdaház

Az épület Simay Jánoshoz, a város meghatározó közéleti személyiségéhez kötődik. Az 1830-as évektől épült klasszicista alapokon, később romantikus stílusjegyekkel bővült. 1885-től több mint száz éven át óvodaként működött. Ma felújítva közösségi és kulturális funkciót lát el.

Mundérba bújít történelem

A több ezer darabból álló gyűjtemény katonai és történelmi relikviákat mutat be. A hosszú évek alatt összegyűjtött anyag ma a Simay épületében kapott méltó helyet, és Szeghalom egyik különleges idegenforgalmi látványossága.

TARHOS

Tarhos

Tarhos Békés vármegye délkeleti részén, a Körös menti sík vidékén, a Kettős-Körös jobb partján fekszik. Szomszédai Vésztő, Sarkad, Doboz, Békés és Bélmegyer. A település közúton a Békést a Furta–Gyula útvonallal összekötő 4238-as úton közelíthető meg.

Tarhos eredetileg pusztá volt, amely a vármegyei rendszer kialakulása után Békéshez tartozott. Jelentősége 1775-től nőtt meg, amikor a Wenckheim család birtokába került. A 19. század közepén a család kastélyt építtetett, amely körül gazdatiszti és cselédházak sora jött létre – ezzel megalapozva a későbbi község kialakulását.

Az 1910-es népszámláláskor már közel nyolcszáz lakosa volt. A második világháború utáni földosztás újabb fejlődést hozott. 1954-ig Békéshez tartozott, majd önálló község lett.

Wenckheim-kastély és arborétum

A 19. században épült Wenckheim-kastély Tarhos legjelentősebb műemléke. A kastélyhoz 23 hektáros, arborétum jellegű park tartozik, értékes faállománnyal és gazdag madárvilággal.

A második világháború után új korszak kezdődött az épület történetében: 1946-ban Gulyás György vezetésével itt nyílt meg a Békés–Tarhosi Énekiskola, az ország első zenei szakirányú középiskolája és tanítóképző intézete. A tanterv a Zeneakadémia képzési programjára épült.

1952–53-ban felépült a híres Zenepalota, amelyet Kodály Zoltán jelenlétében avattak fel. Az intézményt 1954-ben megszüntették, helyére gyógypedagógiai intézet került. A kastély később hosszú ideig kihasználatlan volt, majd 2013-ban magántulajdonba került, és megkezdődött felújítása. Az épület jelenleg nem látogatható.

Tarhosi Zenepavilon és Zenei Napok

A kastély parkjában álló Zenepavilon az egykori énekiskola örökségét őrzi. A 23 hektáros park évszázados tölgyfái között ma is koncerteket rendeznek.

1976 óta itt tartják meg a Békés–Tarhosi Zenei Napokat, amely országos hírű fesztivállá vált. A rendezvénysorozat a tarhosi énekiskola hagyományait viszi tovább.

ÚJSZALONTA

Újszalonta

Újszalonta Békés vármegyében, Sarkadtól északkeletre, Méhkerék szomszédságában található település. Természetföldrajzi szempontból a Kis-Sárrét délkeleti peremén fekszik.

Szomszédai Mezőgyán, Méhkerék és Sarkadkeresztúr, keleti irányból pedig Románia – elsősorban Nagyszalonta – határolja.

Közúton Sarkad felől, Méhkeréken át közelíthető meg legegyszerűbben, illetve a kötegyáni határátkelő irányából is elérhető. Mezőgyán felől csak egy alsóbbrendű út vezet a községbe.

A település 1920-ig Nagyszalonta külterülete volt, amelyet a trianoni határ választott el az „anyavárostól”. 1924-ben vált önálló községgé, de nevét csak a második bécsi döntés után változtatták meg, hogy megkülönböztessék a visszacsatolt Nagyszalontától.

Hosszú ideig nem rendelkezett hivatalos belterülettel. 1976-tól Kötegyánhoz tartozott, a rendszerváltás óta ismét önálló település. A megye és a Dél-Alföld egyik legkisebb községe, lakossága napjainkban száz fő alatti.

Címer

Újszalonta címere formájában és jelképeiben a történelmi Nagyszalonta 1606-ban, Bocskai Istvántól kapott címerét idézi.

A csücskös talpú, hasított pajzs bal oldalán vörös mezőben aranyoroszlán látható, kezében három búzakarálsszal, felette emberarcú nappal. Az oroszlán az erőt és kitartást jelképezi, a búzakarálások a hit, remény és szeretet hármasságát, valamint a mezőgazdasági jelleget.

A jobb oldali, kék mezőben arany harang jelenik meg, amely a közösség összetartozását és vallási hagyományait szimbolizálja. A nap és a hold az állandóságot, az élet folytonosságát és a megújulást fejezi ki. A pajzs fölött sisak és királyi korona látható, öt strucc tollal díszítve, amely a történelmi hagyományokra és nemesi eredetre utal.

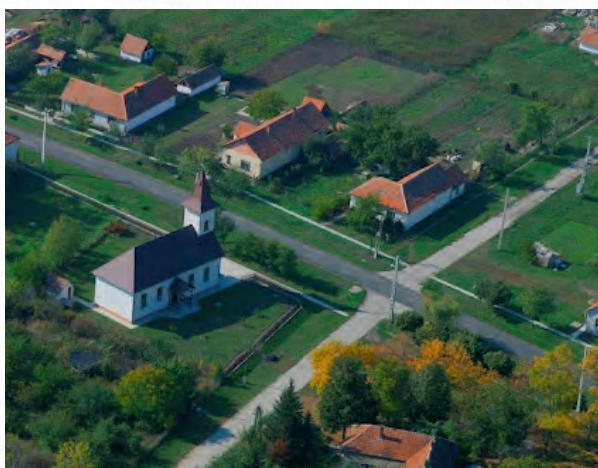
Református templom

Az újszalontai református templom a település egyik legfontosabb épülete, a helyi közösségi és vallási élet központja. Külső megjelenésében az alföldi falusi templomépítészeti hagyományait követi: egyszerű, letisztult formavilág, hangsúlyos toronnyal és díszítésekben visszafogott homlokzattal.

A templom egyhajós elrendezésű, kelet–nyugati tájolású épület. Tornya a főhomlokzat fölé emelkedik, tetején sisakkal és kereszttel. A toronyban harang található, amely az istentiszteletekre és ünnepi alkalmakra hívja a híveket.

Belső tere puritán, a református hagyományoknak megfelelően egyszerű kialakítású. A hangsúly a szószéken és az Úrasztalán van, mivel a református istentisztelet középpontjában az igehirdetés áll. A padok fa szerkezetűek, a karzat a kisebb falusi templomokra jellemző módon a bejárat fölött helyezkedik el.

A templom nemcsak vallási, hanem közösségi szerepet is betölt: itt tartják az istentiszteleteket, kereszteleket, konfirmációkat, esküvőket és ünnepi megemlékezéseket. Egy kis lélekszámú településen különösen fontos identitásképző szerepe van, hiszen generációk kötődnek hozzá családi eseményeken keresztül.

VÉSZTŐ

Vésztő

Vésztő Békés vármegye északi részén fekszik, a Kis-Sárrét délnyugati peremén, a Sebes-Körös közelében. A település fontos vasúti csomópont: a 127-es és 128-as vasútvonalak találkozásánál helyezkedik el, saját fűtőházzal rendelkező állomása a térség közlekedésében ma is jelentős szerepet tölt be.

A település neve 1350-ben bukkan fel először írott forrásban. A terület azonban már több ezer éve lakott, amit a mágori ikerhalmon feltárt neolitikus és későbbi leletek is bizonyítanak. A középkorban a Csolt nemzetség monostort alapított itt, melynek romjai ma is láthatók a Vésztő-Mágor Történelmi Emlékhelyen.

A török időkben a település elnéptelenedett, majd 1713-ban települt újra. A 18–19. században mezővárosi jellegű fejlődés indult meg, templom, malmok és kézműves műhelyek épültek. A vasúti közlekedés 1881-től segítette a gazdasági fejlődést.

A 20. század eseményei – az 1925-ös jeges árvíz, a világháborúk, majd az 1944–45-ös időszak – mély nyomot hagytak a település történetében. 2001-ben Vésztő városi rangot kapott.

Református templom

A türelmi rendelet után, 1782–83-ban épült, végleges formáját a 19. század első felére nyerte el. Késő barokk stílusú, egyhajós templom, különlegessége a mellette álló, magtártorony jellegű toronyépítmény.

Vésztő–Mágor Történelmi Emlékhely

A kettős Mágor-halom területén található romkert és régészeti bemutatóhely a neolitikumtól a középkorig tárja fel a térség múltját. Itt láthatók a Csolt-monostor feltárt maradványai is.

Mágor-pusztai tanösvény

Mintegy 500 méteres sétaút, amely a történelmi emlékhelyhez vezet. Az állomások a Holt-Sebes-Körös élővilágát, az ártéri erdőt, a mocsári élőhelyeket és a puszta kulturális örökségét mutatják be.

Mesterségek Háza és Tájház

A helyi népi kultúra és kézművesség tárgyi emlékeit bemutató gyűjtemény, amely betekintést ad a hagyományos paraszti életformába.

ZSADÁNY

Zsadány

Zsadány Békés vármegye északkeleti részén, a román határ közelében, a Kis-Sárrét középső vidékén fekszik. A települést több irányból is közúti mellékutak kötik össze a környező falvakkal és városokkal; legfontosabb közlekedési útvonala a Furta és Gyula között húzódó 4219-es út.

A község neve már a 13. század elején feltűnik az írott forrásokban. Eredete vitatott: egyes kutatók szláv, mások avar, illetve ősi finnugor vagy iráni gyökereket feltételeznek. A térség már a honfoglalás előtt is lakott volt; régészeti leletek tanúsítják a géták, szarmaták, hunok és avarok jelenlétét is.

A középkorban Zsadány több nemesi család birtokában állt. A tatárés török támadások többször pusztították el, mivel fontos hadiútvonal mentén feküdt. A 17. századtól szervezett református egyházi élet bontakozott ki, majd a 18. század végén felépült a ma is álló református templom és torony.

A település a 18. században az Esterházy-birtokok része lett, a derecskei uradalomhoz tartozott. A trianoni békeszerződés előtt Bihar vármegye Cséffai járásához sorolták.

Református templom

A település meghatározó épülete a 18. század végén épült református templom. Egyszerű, alföldi késő barokk stílusú templom, amely a község vallási és közösségi életének központja. Tornya messziről látható, belső tere letisztult, a protestáns templomépítészet hagyományait követi.

Természeti környezet Kis-Sárrét vidéke

Zsadány a Kis-Sárrét középső részén fekszik, amely gazdag vizes élőhelyekben és mezőgazdasági területekben. A környék csendes, nyugodt tájképe az alföldi puszták hangulatát idézi, madárvilága és vízjárta területei természetkedvelők számára is érdekesek.

HELYTÖRTÉNETI SZTORIK, ÉRDEKESSÉGEK

Geszt szilvapálinka

Geszt egy kisközség Kelet-békés térségében, amely a környező térség hagyományos mezőgazdasági haszonnövényeiből és pálinkafőzési gyakorlatából profitál. Ezen a vidéken a szilva termesztése és a pálinkafőzés mindig is jellemző volt a házi és kisüzemi gazdaságokra. A helyi főzdek és pálinkafőzési hagyomány jelen van a településen, például a Tárnok András Gáborné - Geszti Szeszfőzde nevű helyi pálinkafőzdet is említik települési gyűjtések és adatbázisok.

A szilvapálinka a magyar pálinkakultúra egyik legősibb és legismertebb típusa. A pálinka hagyományosan erjedt gyümölcs lepárlásával készült erős szeszes ital, melyet a középkortól (legalább a 14–15. századtól) ismernek Közép- és Délkelet-Európában.

A pálinka a magyar vidék életében nemcsak ital volt, hanem szociális és közösségi elem: ünnepeken, összejöveteleken, vendégfogadásoknál fontos szerepet kapott, és többnyire házi készítésű kisüsti lepárlás útján állították elő.

A hagyományos szilvapálinka előállítása jellemzően kisüsti (kis mennyiségű, egyedi) főzés formájában folyt, ahol a családi vagy közösségi termésből készült cefréket egy helyben működő, kisebb kapacitású főzde lepárolta. Bár ma már a szabályozott bérfőzők és kereskedelmi pálinkafőzdek veszik át ezt a szerepet, a geszti helyi szeszipari tevékenység e gyökerekre épült.

A méhkeréki uborka

Méhkeréken az uborkatermesztés és a hozzá kötődő közösségi kultúra több évtizedre nyúlik vissza. A településen nemcsak mezőgazdasági tevékenység, hanem közösségi identitás is kapcsolódik ehhez a zöldséghez, ami a helyi gazdaság és hagyományos ünnepi élet egyik meghatározó eleme. Méhkeréken hagyományosan jelentős szerepet játszik az uborkatermesztés, amely a helyi mezőgazdaság egyik alappillére. Már hosszú évek óta számos család foglalkozik uborka termesztésével, gyakran több generáción át öröklődő tudással és módszerekkel.

Ez a tevékenység korábban olyan mértékű volt, hogy az uborka termésének értékesítése és az ebből származó bevétel a község gazdasági életének központi eleme volt. A helyi mezőgazdaságnak azonban mind a múltban, mind a jelenben voltak/vannak kihívásai.

Például termelési és értékesítési nehézségek, amikor a termést nem sikerült megfelelően eladni a piacokon, ami a helyi termelők számára komoly pénzügyi terheket jelentett és jelent a mindennapokban is.

A méhkeréki uborka köré épült egy kiemelkedő helyi rendezvény is: a Méhkeréki Uborkafesztivál. Ez a többnapos esemény a falu legnagyobb ünnepei közé tartozik, és már több mint két évtizedes múltra tekint vissza: a fesztivált hagyományosan augusztus közepén rendezik meg, és évente több ezren látogatnak el az eseményre.

A fesztivál központi eleme maga az uborka, amit gasztronómiai programok, kóstolók, savanyítási versenyek, valamint hagyományos „uborkaünnepi” események tesznek színessé. Emellett fontos szerepet kapnak a kulturális programok is: néptánc, népzene és egyéb bemutatók, amelyek a helyi román és magyar identitást és gazdag hagyományt tükrözik.

A rendezvény nemcsak ünnep, hanem a közösség kohéziójának erősítése is: a szervezésben és lebonyolításban a helyi lakosok, termelők és civil szervezetek együttműködnek, ami erős összetartozást teremt a településen élők számára. Ugyanakkor a fesztivál hozzájárul a helyi gazdaság élénkítéséhez, a turizmus fellendítéséhez és a méhkeréki uborka „márkaépítéséhez” is.

A méhkeréki uborka nemcsak mezőgazdasági cikk, hanem a település identitásának egyik szimbóluma is. Az uborkából készült savanyúság nap mint nap jelenlévő része a háztartásoknak olyan jellegzetes ízélmény, amely generációról generációra öröklődik.

Magyarországon hagyományos uborka-savanyúságokat (például kovászos uborkát vagy savanyú uborkát) sok család készít el otthon, mint tipikus nyári ételt vagy kísért a főételek mellé. Magyarországon hagyományos uborka-savanyúságokat (például kovászos uborkát vagy savanyú uborkát) sok család készít el otthon, mint tipikus nyári ételt vagy kísért a főételek mellé.

A sarkadi Éden-tavak

Sarkad városa a Fekete-Körös mentén helyezkedik el. A település történetét és mindennapi életét évszázadokon át meghatározták a vízhez kötődő természeti adottságok: a folyók közelsége, az időszakosan vizenyős, mocsaras területek, valamint a vízrendezési munkák nyomán kialakult állóvizek. Ebbe a természetföldrajzi környezetbe illeszkednek bele a Sarkadi Éden-tavak, amely az utóbbi időkben a város egyik legfontosabb rekreációs és közösségi terévé váltak.

Az Éden-tavak kialakítása szorosan kapcsolódik a 20. század végi környezetrehabilitációs és városfejlesztési törekvésekhez. A terület korábban rendezetlen, részben elhanyagolt, mocsaras, illetve hulladékkal terhelt volt, amely hosszú időn át nem töltött be közösségi funkciót. Az önkormányzat és helyi szervezetek célja az volt, hogy a város belterületén egy olyan zöldövezetet hozzanak létre, amely egyszerre szolgálja a természetvédelmet, a pihenést és a közösségi életet. Ennek eredményeként jött létre az Éden-tó I., majd később a növekvő igények hatására az Éden-tó II., amelyet a 2000-es évek elején adtak át. A tó és környezete fokozatosan vált Sarkad egyik legkedveltebb közösségi helyszínévé.

A vízparti sétányok, pihenőterek és zöldfelületek nemcsak a városlakók mindennapi kikapcsolódását szolgálják, hanem rendezvényeknek, családi programoknak és sporteseményeknek is otthont adnak.

A tavak különösen kedveltek a horgászok körében, de rendszeresen szerveznek itt horgászversenyeket, természetismereti programokat, valamint modellhajó-bemutatókat és versenyeket is. Ezek az események erősítik a tavak közösségformáló szerepét, és hozzájárulnak Sarkad helyi identitásához.

A terület fejlesztése a közelmúltban sem állt meg. Az Éden-tó környezetében kialakított pihenőhelyek, játszóterek és rendezvénytér az úgynevezett Éden Camp lehetőséget biztosít nagyobb szabad-téri események lebonyolítására is. A tó így nem csupán természeti elem, hanem a város tudatosan épített arculatának része, amely egyszerre jeleníti meg a természetközelséget és a modern városi életformát. a vízhez kötődő helyi hagyományokat.

Helytörténeti szempontból az Éden-tó jól példázza Sarkad átalakulását: azt a folyamatot, amelyben a korábban problémás, kihasználatlan területek közösségi értéké válnak. A tavak neve „Éden” is ezt a szimbolikus jelentést hordozza: egy olyan helyet jelöl, amely nyugalmat, feltöltődést és találkozási lehetőséget kínál a város lakóinak, miközben megőrzi és újraértelmezi a vízhez kötődő helyi hagyományokat.

A zsadányi Attila-legenda

Zsadányban a helyi közösség hagyományértelmezése szerint a település különleges történelmi kapcsolatban áll az 5. századi hun uralkodóval, Attila királlyal. A településen kialakult „Attila-legenda” nem klasszikus népmesére vagy ősi mítoszra épül, hanem a helyi közösségi emlékezet és modern helytörténeti értelmezés szintjén értelmezi ezt a történelmileg mai napig rejtélyes és ellentmondásos kérdést. A hagyomány legfontosabb eleme az a nézet, miszerint Attila hun király egykori központja, sőt akár fővárosa is Zsadány területén lehetett.

Ezt a gondolatot a település jelenlegi polgármestere, Dudás Árpád dolgozta ki és népszerűsítette az elmúlt évtizedekben. Kutatásai szerint a Zsadány határában található dombok, amelyeket a helyi értelmezésben kunhalmoknak neveznek és más topográfiai jellegzetességek is arra utalhatnak, hogy a terület összefügghetett Attila idejének történetével.

Dudás Árpád szerint ezek a nevek és földrajzi jelenségek részben a feltételezett történelmi jelenlét emlékét őrzik. A legenda egyik központi elemeként azt is említik, hogy a Zsadány melletti Fancsika-pusztta földjeiben rejtőzhet Attila sírja vagy egykori központja, így a település egyes vezetői és helyi történészek régészeti kutatások kezdeményezését is javasolták a területen. A helyi hagyomány és közösségi identitás szerves része lett az a törekvés is, hogy ezt a kapcsolódást kulturális és turisztikai vonzerővé formálják.

Ennek érdekében „Attila király fapalotáját” emlékhelyet és kiállítóteret hoznak létre a jövőben a településen, ahol a hunok történetét és a településhez kötődő Attila-témát mutatják be látogatóknak. A helyszínen látható lesz majd többek között egy Attilát ábrázoló szobor, és tematikus kiállítások ismertetik majd azokat az elképzeléseket, amelyek szerint a terület Attila idején központi szerepet játszhatott.

Fontos hangsúlyozni, hogy a tudományos kutatások jelenlegi állása alapján nincs széles körben elfogadott régészeti vagy történeti bizonyíték arra, hogy Attila ténylegesen Zsadányban élt vagy ott volt a fővárosa; a legenda tehát elsősorban helyi hagyomány és identitásépítés része, nem pedig kanonizált történeti tény. Ennek ellenére a történet a közösségben erős kulturális vonzerővel bír, és részévé vált a település modern arculatának és turizmusának is.

A Gyulai kolbász megalkotója: Stéberl András története

A Gyulai kolbász Magyarország egyik legismertebb és legkedveltebb szárazkolbász-fajtája, amely jellegzetes fűszerezéséről, füstölt ízéről és hosszú eltarthatóságáról híres. A kolbász a 19–20. század fordulóján vált széles körben ismertté, és mára védett földrajzi jelzéssel (PGI) is rendelkezik az Európai Unióban, ami garantálja a termék eredetét és hagyományos elkészítési módját.

A Gyulai kolbász története szorosan összefonódik a helyi hentesmesterek szakértelmével és az iparosodás korai lépéseivel. Stéberl András (1888–1948) Pozsony vidéki születésű hentesmester volt, aki 1912-ben érkezett Gyulára, hogy ifj. Balogh József kolbászüzemében dolgozzon. Itt sajátította el a kolbászkészítés és húsfeldolgozás fortélyait, majd 1914-ben saját üzletet és hentesműhelyt nyitott a városban.

Stéberl András úttörőnek számított abban, hogy a Gyulai kolbász gyártását kézi technikák mellett részben gépesítette, elősegítve ezzel a termék ipari szintű előállítását. A kolbász különleges fűszerkeveréke, a gondosan kiválasztott húsmínőség és a hagyományos füstölési eljárás hamar hírnevet szerzett neki. Termékei 1935-ben aranyérmet nyertek a brüsszeli világkiállításon, ami nemcsak Stéberl üzletét, hanem a Gyulai kolbászt is nemzetközi hírnévre juttatta. A Stéberl-üzem a környék egyik legnagyobb húsfeldolgozó létesítményévé vált, ahol a kolbászon kívül másféle húskészítmények is készültek.

A gyártás során a tradicionális ízek megőrzése mellett Stéberl az üzemi hatékonyságot is növelte, így a Gyulai kolbász nemcsak Magyarországon, hanem külföldön is ismertté és keresetté vált. A második világháború után az üzem állami tulajdonba került, de a Stéberl-féle hagyományok fennmaradtak. A Gyulai kolbász továbbra is a város gasztronómiai arculatának és identitásának szimbóluma, a helyi piacok és vásárok egyik központi terméke. A kolbászkészítés hagyománya a városban élő hentesek és családok körében öröklődik, és a termék nemzetközi ismertsége is ezzel párhuzamosan folyamatosan növekszik.

Stéberl András története és a Gyulai kolbász példája jól mutatja, hogyan válhat egy helyi kézműves termék nemzeti és nemzetközi márkává, miközben megőrzi hagyományos jellegét és helytörténeti értékét. A város számára a kolbász ma nem csupán élelmiszer, hanem turisztikai látványosság és kulturális örökség is egyben.

A szeghalmi boszorkánykultusz

Szeghalom története régi korokba nyúlik vissza. A település olyan helyi hagyományokkal is büszkélkedik, amelyek a közösségi emlékezetben élnek tovább. A legismertebb ilyen történet a szeghalmi boszorkány legendája, amely egy 18. századi boszorkányüldözés emlékére épül, és mára saját fesztiváligényű ünnepé nőtte ki magát.

A legenda szerint 1724 körül Szeghalmon vagy közvetlen környékén boszorkányüldözés zajlott, amelynek középpontjában egy nő, Koós (vagy Kós) Andrásné Török Mária állt. A történet - egy helyi irat szerint - valóban megemlíti, hogy 1724-ben elítélték és máglyán elégették ezt a nőt, akit boszorkánysággal vádoltak, illetve akit „az utolsó sárréti boszorkányként” emlegetnek a helyi emlékezetben. Az ítéletet valószínűleg nem közvetlenül a város főterén, hanem a gyulai vár udvarában hajtották végre, de a népi hagyomány ezt Szeghalomhoz köti.

A boszorkányüldözés korszakában Európa szerte a 16–18. században a boszorkány fogalma a népi hiedelemvilágból és babonából táplálkozott: akik a termést, az állatokat vagy az emberek egészségét veszélyeztették, gyakran kerültek boszorkánynak titulálásra, még akkor is, ha a modern értelemben vett bizonyítékok hiányoztak. A boszorkánykép a hagyományos világmagyarázat része volt, amelybe olyan elemek is beleolvadtak, mint a rossz időjárás, állati betegségek vagy emberi konfliktusok.

A történet nem maradt pusztán múltbéli esemény: Szeghalmon ma is évente megrendezik a Boszorkányfesztivált, amelyet az 1724-es esemény emlékére tartanak augusztusban a Szabadság téren. A rendezvény részben kulturális, részben családi fesztivál, amelyen több száz, néha több ezer látogató vesz részt. A fesztiválon a legendához kötődő játékos boszorkányos attrakciók, kézműves foglalkozások, koncertek, kirakodó vásár és gasztronómiai programok zajlanak, gyakran gyermekprogramokkal és jótékonyági elemekkel kiegészítve. A legendát idéző fesztivál látványos elemei között szerepelnek boszorkányfigurák, boszi táncok, boszi bábkészítő foglalkozások, és különféle boszorkányos tematikájú programok, amelyek a közösségi összetartozást és a helyi identitást erősítik.

A hagyományos „boszorkányos hangulat” mellett a rendezvény jótékonyági főzéseket és adománygyűjtéseket is rendez, amelyekből helyi közösségi célokra, például gyerekekkel kapcsolatos fejlesztésekre fordítanak támogatást. A Szeghalmi boszorkány legendája így kettős szerepet tölt be: egyszerre őrizi a régi korok hiedelmeit és ítéleteit, miközben ma egy vidám, közösségi és kulturális esemény alapját adja.

A történet és a fesztivál kapcsolata jól példázza, hogyan képes egy helyi közösség a múlt örökségét a jelen kulturális életének részévé formálni, miközben szimbolikusan szembenéz saját történelmi emlékeivel.

A „Vésztői köztársaság” története

A Vésztői köztársaság, vagy másként a „Vésztői Tanácsköztársaság” története Békés megye egyik különös villanása a második világháború végén, a harcok utolsó hónapjaiban. A köznyelv és a helyi emlékezet ezt az eseményt gyakran úgy fogja fel, mintha egy önálló, rövid életű „állam” jött volna létre a településen, de valójában nem volt formálisan létező, nemzetközileg elismert köztársaság, inkább egy helyi hatalmi vákuumban kialakult ideiglenes rend és igazgatási gyakorlat volt 1944 vége és 1945 eleje között.

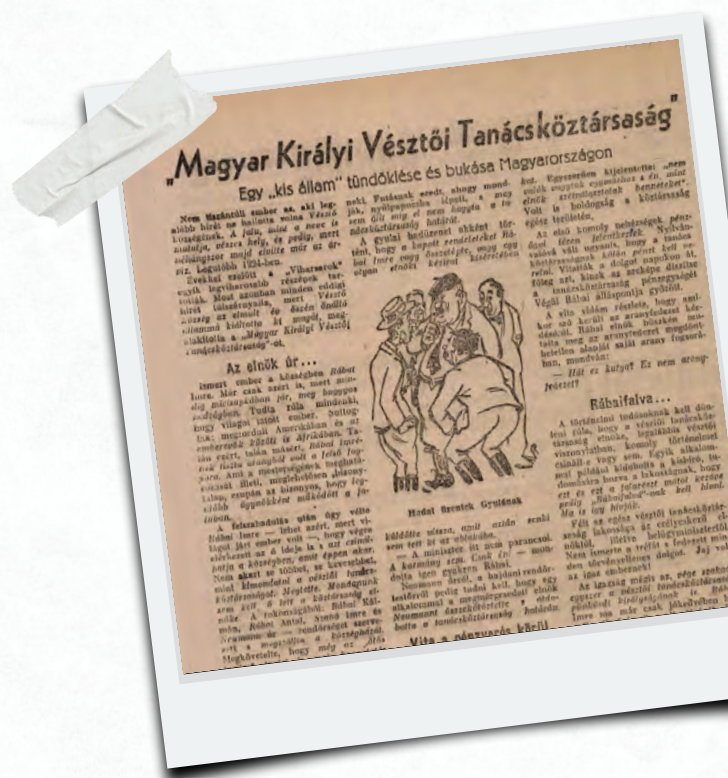
Vésztő 1944 októberében a szovjet hadsereg bevonulása után olyan helyzetbe került, hogy a korábbi közigazgatási apparátus nagy része elmenekült vagy megszűnt működni. A főjegyző, a csendőrség és a hivatalnokok elhagyták a várost, így a helyi közigazgatás gyakorlatilag megszűnt. Ebben a hatalmi vákuumban alakult ki a helyzet, amelyet később a köznyelv „Vésztői köztársasággként” emlegetett.

A községben egy nemzeti bizottság jött létre, amely a régi helyi képviselő-testületet váltotta fel. Ennek élére Rábai Imre került, aki korábban már politikai szerepet vállalt, és a kommunista párthoz köthető volt. A helyi hatalomgyakorlás jellemzője volt, hogy a földosztás, a közrend fenntartása és a lakosság ellátása vált a legfontosabb kérdéssé. Rábai és társai több olyan intézkedést hoztak, amelyet a hivatalos ideiglenes kormányzat vagy a megyei előjáróság nem feltétlenül ismert el hivatalos jogkörüknek.

Például elosztottak gabonát, lisztet és más javakat, illetve a háborúban elhagyott ingatlanokat, beleértve az elkobzott zsidó tulajdonokat is a rászorulóknak között osztották szét. A „köztársaság” kifejezés valójában egy 1945-ös újságcikkből terjedt el, amely ironikus vagy túlzó hangnemben nevezte így a vésztői helyzetet. Ennek a cikknek köszönhetően él ma is a köztudatban az a kép, hogy Vésztő önálló állam lett volna néhány hónapra, miközben a történelmi kutatások szerint ez nem volt így.

A helyzet 1945 elejére változott meg, amikor a megyei és a kommunista pártvezetőség úgy döntött, hogy az önkényesen (vagy túlzottan) hatalmat gyakorló Rábai Imrét el kell távolítani. Gyulára vitték, majd internáló táborba helyezték, de később szabadon engedték. Visszatért Vésztőre, ahol rövid ideig még aktív volt.

A „Vésztői köztársaság” legendája így egy olyan történelmi jelenségből nőtt ki, amely a háború utolsó szakaszában a hatalmi vákuum és közösségi önszerveződés sajátos gyakorlatát testesítette meg. A fogalom ma már része a helyi történelmi tudatnak, kulturális emlékezésnek, és irodalmi-művészi feldolgozásokban is megjelenik, miközben a történészek hangsúlyozzák, hogy formálisan nem létezett önálló köztársaság Vésztőn.

A Biharugrai-halastavak története és jelentősége

A Biharugrai-halastavak Békés megye északkeleti részén, a Kis Sárrét területén fekvő, mesterségesen kialakított halastórendszer, amelyhez a Biharugrai és a Begécsi-halastavak tartoznak, Magyarország egyik legjelentősebb halgazdálkodási és természetvédelmi területe. A tavak 1927 hektáron terülnek el, így az ország második legnagyobb összefüggő halastórendszerét alkotják, és kiemelkedő madártani, természetvédelmi és gazdasági értékkel bírnak.

A halastavak története az 1900-as évek elejére nyúlik vissza, amikor a Kis Sárrét természetes mocsarai és vizenyős területei még kiterjedt vizes élőhelyeket alkottak. A 20. század elején a folyószabályozások és lecsapolások következtében az eredeti természetes tavak nagyrészt eltűntek, így a mesterséges vízterek kialakítása egyszerre szolgált gazdasági célokat és az élőhelyek pótlását. 1905 és 1909 között Chorhus Dezső és testvére, Zoltán vásárolt szikes legelőket Biharugra határában, és 1910–1913 között megkezdődött az első halastavak, például a Cigány, Csík, Bodor, Szilas és Ludas tavak létesítése.

A kezdeti tavakat nagy részben napszámosok és kézi erő segítségével alakították ki. A beruházások folytatódtak a 1930-as és 1940-es években, újabb egységekkel, mint például a Zöldhalmi- és Emlék-tavak, majd később a Nagy Szíki tó létrehozásával.

Az 1940 es évek végén a halastavakat állami tulajdonba vették, és 1951 re a tavak területe 1600 hektárra növekedett. Ekkor alakult meg a Biharugrai Halgazdaság, amely később önálló szervezetté vált. A 1950 es és 1960 as években új tavak létesültek, és a halgazdálkodási infrastruktúra (pl. kisvasút a takarmányozáshoz) is fejlődött. A halastó- rendszer kialakítása 1967 körül érte el mai formáját, beleértve a Begécsi víztározót és a Zsadányi, Geszt körüli tavakat is.

A Biharugrai-halastavak környéke kiemelt madártani és természetvédelmi terület. A tavak környezete gazdag vizes élőhelyeket, nádasokat, békés vidéki pusztákat és erdőfoltokat foglal magában. A rendszert 1949 ben részben rezervátummá nyilvánították, majd a 1990 es években újra védetté tették. Ma a Körös Maros Nemzeti Park része, valamint a Ramsari Egyezmény listáján szereplő nemzetközi jelentőségű vadvizek közé tartozik.

A terület az IBA (Importance Bird Area) hálózat tagja is, vagyis különösen fontos vízimadár élőhely. A halastavak és környékük élővilága rendkívül változatos. A tavakban és mocsarakban élnek vagy vonulnak át ritka és veszélyeztetett vízimadár fajok, köztük például a réti sas, a nagy lilik, a károkaton és a cigányréce is. Emellett más vizesélőhely fajok, például a sulyom, békatutaj vagy gyékényes növényvilág is megtalálható. A halastavak ma nem csupán gazdasági terület, hanem rekreációs és turisztikai célpont is. A környék népszerű kirándulóhely, túrákkal, madármegfigyeléssel és természetismereti programokkal várja az érdeklődőket, különösen a nyári szezonban. A helyiek a halastavakat fontos közösségi és természetközeli térként élik meg, amely a helyi életminőséghez és identitáshoz is hozzájárul.

A körösnagyharsányi káposztafesztivál története

A Körösnagyharsányi káposztafesztivál az egyik legnagyobb és legjellegzetesebb rendezvény Körösnagyharsányban, amely minden ősszel, jellemzően szeptember közepén vonzza a helyieket és a környékbeli települések lakóit egyaránt. A fesztivál nem csupán egy gasztronómiai esemény, hanem helyi értéket, hagyományt és közösségi összetartozást is ünneplő alkalom, amelynek gyökerei a település agrár- és ételkultúrájához kötődnek: a káposztatermesztéshez, amely régebben meghatározó szerepet játszott a falu gazdaságában és mindennapi életében. A rendezvény a 2000-es évek elején már rendszeresen megszervezett alkalommá vált, és gyorsan a település legnagyobb közösségi eseményévé nőtte ki magát.

Az 2007-es beszámoló már arról számolnak be, hogy ötödik alkalommal ünnepelték a káposztát a faluban, ahol a hagyományos ételek sült, főtt, töltött és egyéb káposztás fogások szerepeltek a program központjában. A fesztivál alapvető eleme a főzőverseny, amelyben évről évre több tucat csapat vesz részt, és bográcsban készítik a káposztás ételeket, elsősorban toroskáposztát, de töltött, rakott és egyéb hagyományos változatokat is.

Ebben a versenyben nemcsak a helyi „harsányi torzsások”, hanem a környező települések, például Biharugra, Zsadány, Körösszakál vagy akár a romániai Nagyvárad–Körösszeg csapatai is rendszeresen részt vesznek, ami erősíti a fesztivál regionális vonzerejét.

A fesztivál szervezése hosszú évekre visszanyúló, több civil és önkormányzati szereplőt is bevonó közösségi vállalkozássá nőtte ki magát. A káposztafesztivál mára nemcsak főzőverseny és színpadi programok sorozata, hanem egy egész napos családi és kulturális esemény: a helyi és környékbeli fellépők, koncertek és diszkrét mellett a szervezők különféle kísérőprogramokkal várják a látogatókat. Az önkormányzat a rendezvény idején hagyományosan minden helyi lakost megvendégel toroskáposztával, és az idősebb korosztály számára az étel házhoz szállítását is megszervezik.

A fesztivál nemcsak gasztronómiai élmény, hanem közösségi ünnep is, amelyre nemcsak a falu lakói, hanem a környékbeli településekről érkezők és az elszármazott családtagok is szép számmal érkeznek. Ezáltal a káposztafesztivál a helyi identitás kiemelt elemévé vált, amely a hagyományok ápolását, a baráti és családi kapcsolatok erősítését, valamint a vidéki közösségi élet pezsgését egyaránt szolgálja.

Az eleki svábok története

Elek városa évszázadokon át fontos találkozási pontja volt a különböző népeknek és kultúráknak. A települést 1232-ben említik először írásos forrásokban, de a város mai arcát, beleértve etnikai összetételét nagyban meghatározta a 18. századi német (sváb) betelepítés folyamata, illetve a 20. század közepi nagy változások is.

A török uralom (1566–1696) utáni elnéptelenedett Dél-Alföldre a Habsburgok aktív telepítéspolitikát folytattak a 18. század elején. Ennek részeként 1710 után kezdett újra benépesülni Békés megye, és a birtokosok igyekeztek munkaerőt és stabil lakosságot meghívni a térségbe. Elek esetében az első nagy német telepescsoportok 1724-ben érkeztek meg a vidékre, amikor Gróf Harruckern János a birtokos és nagy földbirtokos meghívta a német családokat, hogy új lakókat telepítsenek a török dúlások után elnéptelenedett településekre.

A telepesek első hulláma és a második csoport összesen több tucat családból állt, akik főként Bajorországból, Franconiából, Würzburg és Bamberg környékéről érkeztek. A telepesek döntően római katolikus vallású németek voltak, és bár „sváboknak” nevezték őket a későbbi hagyományokban (ez a szó a Dél-Németországból érkező németajkúak gyűjtőneve lett Magyarországon), valójában több különböző régióból érkeztek. A sváb elnevezés inkább kulturális-nyelvi gyűjtőnév, nem pedig pontos földrajzi meghatározás.

A betelepítés egy szervezett, Habsburg-irányítású gyakorlat része volt, amely a megye, így Elek mezőgazdasági és gazdasági újjáépülését szolgálta. A telepesek mezőgazdasági tudása, szorgalma és közösségi életmódja jelentősen hozzájárult a vidéki élet fejlődéséhez a 18–19. század folyamán.

A 19. században és a 20. század elején Elek népessége növekedett, és a sváb közösség bár kisebbségben éltek más nemzetiségekkel (pl. magyarokkal, szlovákokkal) saját intézményekkel, egyesületekkel, egyházi életet szervező közösségekkel rendelkezett. A sváb táncházak, egyesületek és egyházközösségek aktív részesei voltak a település társadalmi életének.

Eleken és a környező pusztákon több kisebb német (sváb) közösség alakult ki, amelyek gyakran saját társadalmi struktúrákat tartottak fenn, például külön lakónegyedeket, iskolákat és egyesületeket, miközben együtt éltek a település más lakóival.

A második világháború fordulópontot hozott az eleki sváb közösség életében. 1944–1945 fordulóján a térségben élő német nemzetiségűeket, köztük eleki svábokat is szovjet parancsra regisztrálták és sokukat kényszermunkára, illetve kitelepítésre vitték a Szovjetunióba. Az ilyen akciók során több ezer főt szállítottak el rabszolgamunkára a keleti front közeledtével és utánuk.

A háború után, 1946 körül, a Potsdam-egyezmény és a magyar kormány intézkedései nyomán a sváb közösség jelentős részét kitelepítették Németországba és Ausztriába.

Ez a kitelepítés mélyen átalakította Elek etnikai összetételét: korábban a város népessége nagyrészt sváb (német-ajkú) volt, míg a XX. század második felére ez a közösség jelentősen lecsökkent vagy eltűnt.

Bár a svábok kitelepítése után a közösség már nem élt tömegesen a városban, kulturális örökségük és emléküik tovább él Elekben. A városban ma is rendeznek olyan eseményeket, ahol a német nemzetiségűek történetére és hagyományaira emlékeznek: világtalálkozók, kiállítások, táncházak és hagyományos sváb bálók segítik megőrizni ezt a történeti réteget.

Elek történetében tehát a svábok nem csupán egy etnikai csoportot jelentettek, hanem kulcsfontosságú közösséget a város gazdasági, társadalmi és kulturális fejlődésében a 18. századtól a 20. század közepéig. Ma a városban élők és az elszármazott sváb családok egyaránt igyekeznek megőrizni ezt az örökséget történeti, kulturális és közösségi eseményekben.

A helytörténeti eseményeket, érdekességeket bemutató
kisvideók megtekinthetők egyesületünk weboldalán:

www.keletbekesleader.hu

Bővebb napi hírek, civil, vállalkozói és önkormányzati
információk, programok térségünkben:

www.kebete.hu

TOP 3 TERMÉSZETI ÉRTÉK

A Mályvádi-erdő

Mályvádi-erdő a Körös–Maros Nemzeti Park térségének egyik legszebb erdős vidéke, Gyula közelében található. Az erdő a hajdani Körös-ártér része volt, ezért ma is gazdag növény- és állatvilág jellemzi. A terület különösen ismert csendes, vadregényes hangulatáról és természetközeli környezetéről.

A Mályvádi-erdőt tölgyesek, kőrisesek és ligeterdők alkotják, amelyek között kisebb vizes élőhelyek és rétek is találhatóak. Az évszakok látványosan változtatják a tájat: tavasszal üde zöld lombkorona és madárdal tölti meg az erdőt, ősszel pedig aranybarna színek borítják a fákat.

Az erdő gazdag vadállománnyal rendelkezik. Él itt gímszarvas, őz, vaddisznó és számos kisebb emlős is. A madárvilág is különösen értékes: gyakran látható fekete gólya, egerészölyv vagy harkály. A természetfotósok számára a hajnal és az alkonyat különösen kedvelt időszak, amikor az erdei fények és a ködös táj egyedi hangulatot teremtenek.

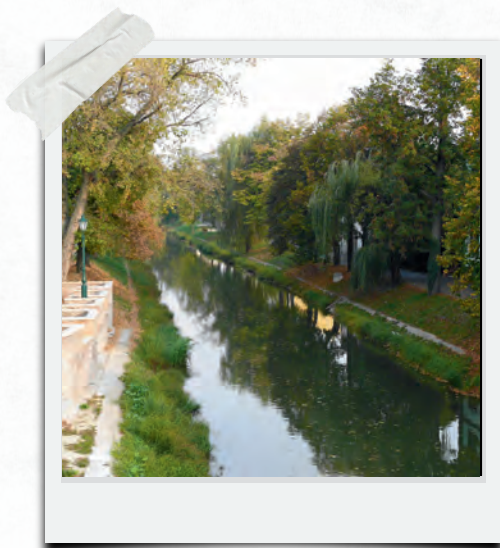
A Mályvádi-erdő a kirándulók és kerékpárosok számára is vonzó célpont. A környék csendje, tiszta levegője és vadregényes ösvényei kiváló lehetőséget nyújtanak a kikapcsolódásra. A terület egyben fontos természetvédelmi érték is, amely megőrzi az Alföld egykori ártéri erdeinek hangulatát és élővilágát.

Élővíz-csatorna (Ókörös)

Élővíz-csatorna Gyula városának egyik legmeghatározóbb természeti és városképi eleme. A csatorna a Fehér-Körös vizét vezeti keresztül a településen, és évszázadok óta fontos szerepet játszik a város életében. Nyugodt víztükrre, part menti fái és hídjai különleges hangulatot adnak Gyula belvárosának.

Az Élővíz-csatorna eredetileg vízrendezési és gazdasági célokat szolgált, később azonban a város egyik legszebb sétálóövezetévé vált. A partján parkok, sétányok és pihenőhelyek találhatók, ahol a helyiek és turisták szívesen időznek. A csatorna különösen esti fényekben látványos, amikor a víz visszatükrözi a város fényeit és a történelmi épületeket.

A csatorna mentén található több fontos gyulai látnivaló is, köztük a Gyulai vár és a vár körüli park. A víz közelsége kellemes mikroklímát teremt, miközben számos madárfajnak is élőhelyet biztosít. Gyakran láthatók vadkacsák, hattyúk és vízimadarak a csatorna nyugodt szakaszain.

Az Élővíz-csatorna a természet és a városi környezet harmonikus találkozása. Nemcsak Gyula történelmének része, hanem a város mindennapi hangulatát is meghatározza, ezért a helyiek számára különösen fontos és szeretett része a településnek.

Bélmegyer-Fáspuszta

Bélmegyer külterületén található csendes, természetközeli pusztai vidék, amely a Körösök térségének jellegzetes alföldi táját őrzi. A területet rétek, legelők, kisebb erdősávok és mezőgazdasági területek váltják egymást, így különleges hangulatot áraszt az Alföld szívében.

Fáspuszta neve is utal arra, hogy a nyílt pusztai részek mellett facsoportok és ligetes területek is megtalálhatók itt, amelyek menedéket nyújtanak számos madár- és vadfaj számára. A környéken gyakran látható őz, nyúl, fácán és gólya, valamint különböző ragadozó madarak is megfigyelhetők.

A vidék különösen naplemente idején látványos, amikor az alföldi égbolt színei és a csendes táj sajátos hangulatot teremtenek. A természetfotósok számára kedvelt helyszín lehet a nyugodt környezet, a pusztai fények és az érintetlenebb tájrészletek miatt.

Bélmegyer és Fáspuszta környéke történelmileg mezőgazdasági terület volt, ahol az állattartás és földművelés hosszú ideig meghatározta az itt élők életét. A mai napig megőrződött az alföldi tanyavilág hangulata, amely a modern világ mellett is a régi vidéki élet emlékeit idézi.

Polgármesteri hivatalok

BÉLMEGYER Polgármesteri Hivatal

5643 Bélmegyer, Petőfi
u. 2. Tel.: (06 66) 420 011
www.belmegyer.hu

BIHARUGRA Polgármesteri Hivatal

5538 Biharugra, Erzsébet
u. 25. Tel.: (06 66) 498 100
www.biharugra.hu
Nyitvatartás:
H–P: 8:00–12:00

DOBOZ Polgármesteri Hivatal

5624 Doboz, Kossuth
tér 3. Tel.: (06 66) 268
765 www.doboz.hu
Nyitvatartás:
H–Cs: 8:00–16:00
P: 8:00–12:00

ELEK Polgármesteri Hivatal

5742 Elek, Gyulai út 2.
Tel.: (06 66) 240 411
Nyitvatartás:
H: 8:00–12:00
K: 13:00–15:00
Cs: 8:00–11:00, 13:00–15:00
P: 8:00–12:00

FÜZESGYARMAT Polgármesteri Hivatal

5525 Füzesgyarmat,
Szabadság tér 1.
Tel.: (06 66) 491 058
www.fuzesgyarmat.hu

GESZT Polgármesteri Hivatal

5734 Geszt, Kossuth Lajos u.
1. Tel.: (06 66) 496 061

GYULA Polgármesteri Hivatal

5700 Gyula, Petőfi tér 3.
Tel.: (06 66) 526 800
www.gyula.hu
Nyitvatartás:
H, Cs: 7:30–16:00
K, P: 7:30–12:00

KÖRÖSNAGYHARSÁNY Polgármesteri Hivatal

5539 Körösnagyharsány, Kossuth tér 8.
Tel.: (06 66) 499 001
www.korosnagyharsany.hu
Nyitvatartás:
H: 8:00–12:00
K: 8:00–16:00
Sze–P: 8:00–12:00

KÖRÖSÚJFALU Községi Önkormányzat

5536 Körösújfalu, Fő u.
14. Tel.: (06 66) 479 150
www.korosujfalu.hu
Nyitvatartás:
H–Cs: 8:00–16:00
P: 8:00–13:00

KÖTEGYÁN Polgármesteri Hivatal

5725 Kötegyán, Kossuth
u. 33. Tel.: (06 66) 278 422

MÉHKERÉK Polgármesteri Hivatal

5726 Méhkerék, Kossuth u. 80.
Tel.: (06 66) 277 760
<https://mehkerekek.asp.lgov.hu>

MEZŐGYÁN

Polgármesteri Hivatal

5732 Mezőgyán, Árpád
u. 37. Tel.: (06 66) 495
100 Nyitvatartás:
H–P: 8:00–12:00

OKÁNY

Polgármesteri Hivatal

5534 Okány, Kossuth u. 16.
Tel.: (06 66) 488 100
www.okany.hu

SARKAD

Polgármesteri Hivatal

5720 Sarkad, Kossuth
u. 27. Tel.: (06 66) 375
633 www.sarkad.hu
Nyitvatartás:
H: 13:00–16:00
Sze, P: 8:00–12:00

SARKADKERESZTÚR

Községi Önkormányzat

5731 Sarkadkeresztúr,
Vörösmarty út 7. Tel.: (06 66) 572
720 www.sarkadkeresztur.hu

SZEGHALOM

Polgármesteri Hivatal

5520 Szeghalom, Szabadság
tér 4–8. Tel.: (06 66) 371 611
www.szeghalom.hu
Nyitvatartás:
H, Cs: 8:00–16:00
K, P: 8:00–12:00

TARHOS

Polgármesteri Hivatal

5641 Tarhos, Petőfi Sándor u. 29.
Tel.: (06 66) 429 171
Nyitvatartás:
H–Cs: 8:00–16:00
P: 8:00–12:00

ÚJSZALONTA

Községi Önkormányzat

5727 Újszalonta, Béke u. 35.
Tel.: (06 66) 279 060
www.ujszalonta.asp.lgov.hu

VÉSZTŐ

Polgármesteri Hivatal

5530 Vésztő, Kossuth Lajos
u. 62. Tel.: (06 66) 477 011
www.veszto.hu
Nyitvatartás:
H, K, Cs, P: 8:00–12:00

ZSADÁNY

Községi Önkormányzat

5537 Zsadány, Béke u.
82. Tel.: (06 66) 497 100
Nyitvatartás:
H–P: 8:00–12:00

Éttermek

Bélmegyer:

Maláta söröző

Berényi u. 5., 5643

Biharugra:

Julika pizzeria & fast food

Zöldfa u. 1.

hétfő	10:00-17:00
kedd	10:00-17:00
szerda	10:00-17:00
csütörtök	10:00-17:00
péntek	10:00-17:00
szombat	11:00-17:00
vasárnap	zárva

Doboz:

Dobozi Kisvendéglő és Csárda

www.dobozikisvendeglo.hu

Kossuth tér 23.

hétfő	11:00-20:00
kedd	11:00-20:00
szerda	11:00-20:00
csütörtök	11:00-20:00
péntek	11:00-21:00
szombat	11:00-21:00
vasárnap	11:00-20:00

Silver Ételbár

06 50 124 1461

Nagy utca 37.

hétfő	zárva
kedd	12:00-21:00
szerda	12:00-21:00
csütörtök	12:00-21:00
péntek	12:00-21:00
szombat	12:00-21:00
vasárnap	12:00-20:00

Elek:

Dózsa Center

06 30 660 0124

Lőkösházi út 8.

hétfő	6:30-16:30
kedd	6:30-16:30
szerda	6:30-16:30
csütörtök	6:30-16:30
péntek	6:30-16:30
szombat	6:30-10:30
vasárnap	zárva

Füzesgyarmat: Strand-Falatozó-Étterem

06 66 490 388
Kossuth u. 86./b

hétfő	9:00-20:30
kedd	9:00-21:30
szerda	9:00-21:30
csütörtök	9:00-21:30
péntek	9:00-22:30
szombat	9:00-23:30
vasárnap	9:00-21:30

Man O' Bar

06 30 210 4032
Árpád u. 2.

hétfő	10:00-14:00
kedd	10:00-14:00
szerda	10:00-20:00
csütörtök	10:00-22:00
péntek	10:00-22:00
szombat	10:00-22:00
vasárnap	zárva

Kedves Presszó

06 20 934 9594

Szabadság tér 5/1.

hétfő	7:00-21:00
kedd	7:00-21:00
szerda	7:00-21:00
csütörtök	7:00-21:00
péntek	7:00-23:00
szombat	7:00-24:00
vasárnap	10:00-21:00

Gyula:

Sörpince Vendéglő

06 66 362 382

Kossuth Lajos tér 2.

hétfő	11:00-22:00
kedd	11:00-22:00
szerda	11:00-22:00
csütörtök	11:00-22:00
péntek	11:00-22:00
szombat	11:00-22:00
vasárnap	11:00-22:00

Várkonyi Bisztró és Bár

06 66 630 324

Kossuth Lajos u. 14.

www.varkonyibisztro.hu

hétfő	11:00-22:00
kedd	11:00-22:00
szerda	11:00-22:00
csütörtök	11:00-22:00
péntek	11:00-23:00
szombat	11:00-23:00
vasárnap	11:00-22:00

Rouge Étterem

Városház u. 17.

Family kisvendéglő

06 66 465 792

Kossuth Lajos u. 13.

hétfő	11:30-22:00
kedd	11:30-22:00
szerda	11:30-22:00
csütörtök	11:30-22:00
péntek	11:30-22:00
szombat	11:30-22:00
vasárnap	11:30-22:00

Komló Étterem

Béke sgt. 8.

www.komloetteremgyula.hu

hétfő	7:00-21:30
kedd	7:00-21:30
szerda	7:00-21:30
csütörtök	7:00-21:30
péntek	7:00-22:30
szombat	7:00-22:30
vasárnap	7:00-21:30

Black Sheep Kávézó & Konyha Gyula

Városház u. 18.

www.black-sheep.hu

hétfő	7:30-19:45
kedd	7:30-19:45
szerda	7:30-19:45
csütörtök	7:30-19:45
péntek	7:30-21:00
szombat	9:00-21:00
vasárnap	9:00-19:45

La Sposa Caffè

Somogyi Béla u. 1.

www.lasposacaffe.hu

hétfő	8:00-17:00
kedd	8:00-17:00
szerda	8:00-17:00
csütörtök	8:00-21:00
péntek	8:00-21:00
szombat	8:00-21:00
vasárnap	zárva

Körösnagyharsány:

Vén Márkus Vendéglő és Panzió

06 30 665 1636

Kossuth Lajos út 15.

Körösújfalú:

Községi Konyha

06 66 479 091

Felszabadulás u. 58.

hétfő	7:30-16:00
kedd	7:30-16:00
szerda	7:30-16:00
csütörtök	7:30-16:00
péntek	7:30-13:30
szombat	zárva
vasárnap	zárva

Méhkerék:

Vozi Restaurant - Étterem

06 70 240 1879

Méhkerék, 0258 9, 5726

hétfő	7:00-22:00
kedd	7:00-22:00
szerda	7:00-22:00
csütörtök	7:00-22:00
péntek	7:00-22:00
szombat	7:00-22:00
vasárnap	7:00-22:00

Pizzeria La Giovanni

Rákóczi u. 61.

hétfő	zárva
kedd	zárva
szerda	zárva
csütörtök	zárva
péntek	17:00-21:00
szombat	17:00-21:00
vasárnap	17:00-21:00

Mustang Pub

Kossuth u. 37.

hétfő	6:00-22:00
kedd	6:00-22:00
szerda	6:00-22:00
csütörtök	6:00-22:00
péntek	6:00-22:00
szombat	6:00-22:00
vasárnap	6:00-22:00

Sarkad:

Fortuna Ételbár

06 70 231 3755

Kossuth átjáró 1.

hétfő	10:00-16:00
kedd	10:00-16:00
szerda	10:00-16:00
csütörtök	10:00-16:00
péntek	10:00-16:00
szombat	8:00-16:00
vasárnap	zárva

Ko-Andi Kft.

06 30 691 9430

Jókai u. 39.

hétfő	11:00-15:00
kedd	11:00-15:00
szerda	11:00-15:00
csütörtök	11:00-15:00
péntek	11:00-15:00
szombat	11:00-15:00
vasárnap	11:00-14:00

Forest pizzeria & bar

06 20 431 2112

Anti út 43.

hétfő	zárva
kedd	11:00-20:30
szerda	11:00-20:30
csütörtök	11:00-20:30
péntek	11:00-20:30
szombat	11:00-20:30
vasárnap	11:00-20:30

Szeghalom:

Pusztacsárda étterem

06 30 502 6426

Halaspuszta, 47-es sz. főút

76-os km, 5520

www.pusztacsarda.hu

hétfő 10:00-20:00

kedd 10:00-20:00

szerda 10:00-20:00

csütörtök 10:00-20:00

péntek 10:00-21:00

szombat 10:00-21:00

vasárnap 10:00-20:00

Vasúti kisvendéglő

06 66 371 831

Kinizsi u. 8.

hétfő 5:00-20:00

kedd 5:00-20:00

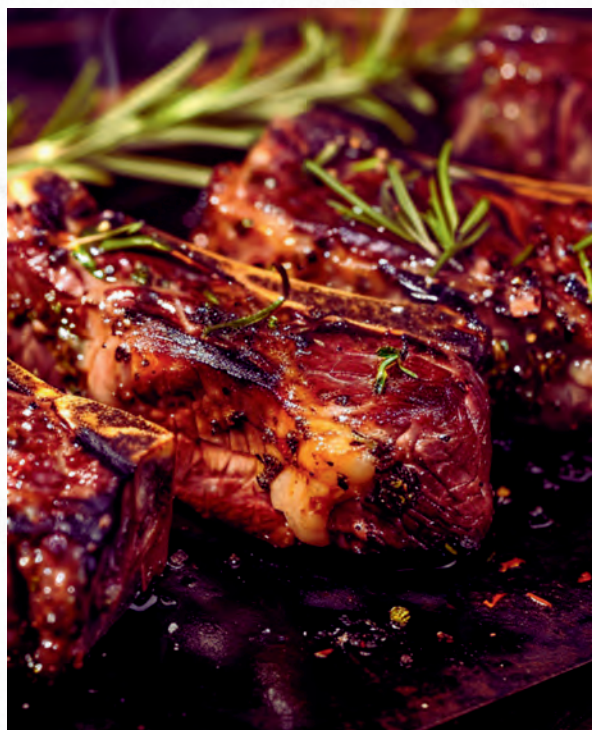
szerda 5:00-20:00

csütörtök 5:00-20:00

péntek 5:00-20:00

szombat 5:00-20:00

vasárnap 6:00-20:00

Vidra Tanya Étterem és Panzió

06 30 488 3801

hétfő	8:00-13:00
kedd	8:00-13:00
szerda	8:00-13:00
csütörtök	8:00-13:00
péntek	8:00-13:00
szombat	8:00-18:00
vasárnap	zárva

Vésztő:

Varietas Vendéglő

06 66 477 231

Kossuth Lajos u. 63./A

hétfő	11:00-15:00
kedd	11:00-15:00
szerda	11:00-15:00
csütörtök	11:00-15:00
péntek	11:00-15:00
szombat	11:00-15:00
vasárnap	11:00-15:00

Liget Gastro

06 30 384 5059

Kossuth Lajos u. 87.

hétfő	zárva
kedd	11:00-19:00
szerda	11:00-19:00
csütörtök	11:00-19:00
péntek	11:00-19:00
szombat	7:00-19:00
vasárnap	zárva

Szombati Mihályné e.v.

Csocsi Ételbár

06 70 601 6789

Bem u. 20.

Ati Konyhája

06 30 012 8560

Wesselényi u. 10-12.

Horgászparadicsom

Elek

Alexandra Horgásztavak

Tel.: +36 30 406 3241

Cím: 5742 Elek, 4444 hrsz.

Füzesgyarmat

Silver Horgásztó

Tel.: +36 30 565 1020

Cím: 5525 Füzesgyarmat, 0147/5.

Csatai Horgásztó

Tel.: +36 30 905 6943

Cím: 5525 Füzesgyarmat, I. külterület 5/A.

Gyula

Paradicsomi Horgász Egyesület

Tel.: +36 30 925 3262

Cím: 5700 Gyula, Külterület Hrsz: 056/5.

Téglagyári 6-os tó

Tel.: +36 30 415 3130

Cím: 5700 Gyula, Szent László u. 1/A.

Sándorhegyi horgásztó

Tel.: +36 70 856 5881

Cím: 5700 Gyula, Sándorhegy tanya

Liget-tó Gyulavári

Cím: 5711 Gyula, Liget u. 3-4.

Hunyadi-tó

Cím: 5700 Gyula, Hunyadi u. 5.

A kiadványban szereplő képek forrása:

- Bemutatkozás | Bélmegyer, Soubor: Bélmegyer, Hungary - panoramio (5).jpg – Wikipédia,
- Biharugra Község Önkormányzata - Üzleti Adattár, Szabó Pál Irodalmi Emlékház, Biharugra | CsodalatosMagyarország.hu, Facebook, www.magyarhosok.hu, Bölönyi kúria, Biharugra | Körös
- DEST: Dobozi Református Templom, Dobozi Mézes Fesztivál 2023 | CsodalatosMagyarország.hu
- Füzesgyarmat - Békés Megyei Turisztikai Iroda, Kastélypark Fürdő Motel Füzesgyarmat - Szallas.hu, Füzesgyarmati Állatpark és Vadfarm
- Tájház - Füzesgyarmat, Füzesgyarmat, Hegyesi János parasztköltő szobra - Képek, Leírás, Vélemények - Szallas.hu programok
- Geszt - Tisza-kastély - Nemzeti Örökségvédelmi Fejlesztési Nonprofit Kft. | NÖF, A geszti remete - BékésWiki
- Szabó Roland Photography, Erkel Ferenc Emlékház, Gyula
- Körösnagyharsány - Békés Megyei Turisztikai Iroda, Körösnagyharsány alkotásai – Köztérkép
- <https://www.korosujfalu.hu>
- Kötgyán - Békés Megyei Turisztikai Iroda, MINDEN, AMI MAGYAR - Kötgyán - Kopjafa-gyűjtemény, Öko park, Öko-tó, Kopjafagyűjtemény, Napóra, Kötgyán
- Méhkerék – Wikipédia
- www.mezogyan.hu
- Facebook Okány Község Önkormányzata
- Sarkad - Békés Megyei Turisztikai Iroda, Sarkad-Belvárosi Református Egyházközség temploma - Békés Megyei Turisztikai Iroda
- Sarkadkeresztúr - Békés Megyei Turisztikai Iroda, www.sarkadkeresztur.hu/nevezetessegek
- I love Szeghalom | Facebook, Wenckheim-D`Orsay kastély - Szeghalom - KASTELYOK.COM, Mundérba bújt történelem Szeghalom Művelődési Központ
- Tarhos - Békés Megyei Turisztikai Iroda, Wenckheim-kastély - Tarhos - KASTELYOK.COM
- Újszalonta - Békés Megyei Turisztikai Iroda
- Vésztő - Békés Megyei Turisztikai Iroda, Történelmi Emlékhely, Vésztő-Mágor | Gyomaendrod.com,
- Zsadány - Békés Megyei Turisztikai Iroda, Kisvátyoni tanösvény, ökotúra Zsadányban a Körös-Maros Nemzeti Parkban - Programturizmus

Impresszum

Felelős kiadó:
Kelet-békési Területfejlesztési Társadalmi
Innovációs Egyesület

Megvalósult a Bethlen Gábor Zrt. és a Városi
Civil Alap támogatásával.

MINISZTERELNÖKSÉG

BETHLEN GÁBOR
Alapkezelő Zrt.